MAURICE BLANCHOT

BEKLEYİŞ UNUTUŞ

Fransızcadan Çeviren: Ender Keskin

MONOKL

Maurice Blanchot (1907-2003)
Bekleyiş Unutuş

Sıradışı düşünce ve yazı üslubuyla, radikal yazı deneyiminin aşılmaz isimlerinden birisidir Maurice Blanchot. Yapıtlarını; eleştiri ve anlatı biçimleri ile felsefi söylemin sıradışı derinliklerini harmanlayan, herhangi bir tür altında sınıflandırılamayacak edebi bir özgünlükle kaleme almıştır. Yapıtlarında Nietzcshe, Hegel, Heidegger, Hölderlin, Mallarmé, Valery, Rilke, Kafka, Sade, Lautréamont, Artaud gibi filozof ve yazarlarla bitmek bilmez, sonsuz bir temas içindeyken; kimisi çağdaşı kimisi ise yakın dostu olan Levinas, Char, Celan, Sartre, Leiris, Klosowski, Laporte, Foucault, Derrida, Nancy, Duras, Mascolo, des Forêts gibi isimlerle de hem felsefi hem edebi hem de politik bir söyleşi içerisindedir. Tüm bu rastlaşmalar ve sonu gelmeyen diyaloglar, has bir edebiyat yaklaşımı ve kendi dünyasına çekilen yakın bir yabancılık içerisinde sürdürülür. Bu yakın yabancılığa Blanchot, dostluk adını vermiştir. Kendisine en yakın isimler olan Levinas, Bataille ve Antelme ile kurduğu dostluk yapıtlarının ruhunu baştan sona kat eder.

Politik çizgisi büyük değişimler geçirse de, Eze'deki uzun bir emekliliğin ardından 60'ların sonu ile birlikte, özellikle Fransa'daki 1968 olayı sırasında, kendine özgü radikal bir sol düşünceyi takip eder. Bu düşünce Birliksiz Birlik ya da Komünoter düşünce olarak adlandırılabilir. İlk eleştiri kitabı 1943'de çıkar: *Faux pas*. Prestijli dergiler için kaleme aldığı yazılar ardı ardına kitap olarak yayımlanır: *La Part du Feu* (1949), *L'Espace littéraire* (1955), *Le livre à venir* (1959), *L'Entretien infini* (1969), *L'Amitié* (1971). Christophe Bident'ın deyimiyle Blanchot, "hiç ulaşılmamış, gecenin kalbinden hep aşırılmış, 'öteki gece'nin, artık 'varlığın gizlenmesi'ne açık yazarın uykusuzluğunu misafir eden gece"nin yazarıdır. 1968'den sonraki dönem fragmanter (parçalı) yazı zamanıdır: *Pas au dela, L'Ecriture de Désastre* ve *La Communauté inavouable*. Sınırlarına dek zorlanmış parçalı yazı, dilin bir fısıldama olduğu ve merkeziliği silen bir duruş, şiire yakın bir kesintisizliğin deneyimi olarak yankılanır.

Monokl'dan Yayıma Hazırlananlar:

1- *Yazınsal Uzam*
2- *Felaket Yazısı*
3- *Lautreamont ve Sade*
4- *İtiraf Edilemeyen Ortaklık*

MonoKL Yayınları

1- **Ahmet Soysal** / *İlke Olarak Yaşam Üstüne Notlar ya da Mini-Etika*
2- **Jean-Luc Nancy** / *Demokrasinin Hakikati*
3- **Jean-François Lyotard** / *Pagan Eğitimler*
4- **Ahmet Soysal** / *Birlikte ve Başka I ve II*
5- **Thomas de Quincey** / *Immanuel Kant'ın Son Günleri*
6- **Jean-Luc Nancy** / *Tanrı, Adalet, Aşk, Güzellik: Dört Küçük Konferans*
7- **Emmanuel Levinas** / *Maurice Blanchot Üstüne*
8- **Michel Henry** / *Marx'a Göre Sosyalizm*
9- **Arthur Machen** / *Büyük Tanrı Pan - En Derindeki Işık*
10- **Sheckley, Clarke, Doyle, Asimov** / *Yamuk Bakan Öyküler (seçki)*
11- **Marguerite Duras** / *Yıkmak Diyor Kadın*
12- **Giorgio Agamben** / *Dünyevileştirmeler*
13- **Hervé Le Tellier** / *Bar Sonatları*
14- **Alain Badiou** / *Felsefe ile Politika Arasındaki Gizemli İlişki*
15- **Alain Badiou** / *Sonlu ve Sonsuz*
16- **Alain Badiou** / Barbara Cassin - *Heidegger. Nazizm, Kadınlar, Felsefe*
17- **Alain Badiou** / *Tarihin Uyanışı*
18- **Dionys Mascolo** / *Aşk Üstüne*
19- **Peter Sloterdijk** / *Derrida, Bir Mısırlı*
20- **Ahmet Soysal** / *İtkisel Mantık*
21- **Jean-Luc Nancy** / *Gitmek/Yola Çıkış*
22- **Giorgio Agamben** / *Dispozitif Nedir? Dost*
23- **Felix Guattari** / *Franz Kafka'nın Altmış Beş Düşü*
24- **Robert E. Howard** / *Almuric*

25- **Christian Bobin** / *Eksik Parça*

26- **Juan Pablo Villalobos** / *Tavşan Deliğinde Fiesta*

27- **Giovanni Papini** / *Düşsel Konçerto Cilt I*

28- **Hervé Le Tellier** / *Aşktan Bu Kadar*

29- **Peter Ackroyd** / *Platon Günlükleri*

30- **Vladimir Jankélevitch** / *Ölümü Düşünmek*

31- **Jacques Lacan** / *Benim Öğrettiklerim*

32- **Bernard Stiegler** / *Politik Ekonominin Yeni Bir Eleştirisi İçin*

33- **Giorgio Agamben** / *Şeylerin İşareti: Yöntem Üstüne*

34- **Ahmet Soysal** / *Uzun Çizgi*

35- **Giorgio Agamben** / *Gelmekte Olan Ortaklık*

36- **Gianni Vattimo-Santiago Zabala** / *Hermeneutik Komünizm: Heidegger'den Marx'a*

37- **Antonio Negri** / *Sürgün*

38- **Jacques Lacan** / *Televizyon*

39- **Ahmet Soysal** / *Ruh Sorusu*

40- **Antonio Negri** / *Porselen Yapımı: Politikanın Yeni Bir Grameri İçin*

41- *Direnişi Düşünmek* / **Ahmet Soysal, Volkan Çelebi, Alain Badiou, Jean-Luc Nancy, Slavoj Zizek, Bernard Stiegler, Jacob Rogozinski, Gizem Çıtak, Gökhan Kodalak, Işık Ergüden, Gökbörü Sarp Tanyıldız**

42- **Hugh Howey** / *Silo: Wool 1*

43- **Maurice Blanchot** / *Bekleyiş Unutuş*

MonoKL

"Mono Kurgusuz Labirent"

YAZININ DOSTLUĞU

ile

DOSTLUĞUN YAZISI

MonoKL Anlatı

Bekleyiş Unutuş
Maurice Blanchot

Kitabın Özgün Adı:
L'attente l'oubli

©Editions Gallimard, 2000
©Monokl Yayınları, 2012

Sertifika Numarası: 22834

ISBN: 978-605-5159-10-8

Birinci Basım: 2014 Mayıs
Fransızcadan Çeviren: Ender Keskin
Kitap Editörü: Murat Erşen
Yayıma Hazırlayan: Volkan Çelebi
Baskı Hazırlık: MonoKL Atölye
Dağıtım: Kırmızı Kedi

Baskı: Pasifik Ofset Ltd.Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No:3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
Haramidere - İstanbul
Sertifika Numarası: 12027

MonoKL Yayınları
Uğur Mumcu Mah. Serçe Sok. No:33 D:3
Kartal - İstanbul
e-posta: editor@monokl.net
www.monokl.net

MAURICE BLANCHOT

BEKLEYİŞ UNUTUŞ

Fransızcadan Çeviren: Ender Keskin

MONOKL

İçindekiler

I. Bölüm 11

II. Bölüm 67

I

Burada, ve belki kendisine de hitap eden bu cümlede durmak zorunda kaldı. Bu notları neredeyse onu dinleyerek kaleme almıştı. Yazarken hâlâ onun sesini duyuyordu. Notları ona gösterdi. Kadın okumak istememişti. Sadece birkaç pasajı okudu, çünkü kendisinden nazikçe rica etmişti. "Konuşan kim?" diye soruyordu kadın. "O halde konuşan kim?" Yerine oturtmakta zorlandığı bir aksilik olduğu hissine kapılmıştı. "Size doğru gözükmeyeni silin." Fakat hiçbir şeyi silemezdi de. Kadın tüm kâğıtları kederli bir şekilde fırlattı. Ona her konuda inanacağını söylemiş olmasına rağmen, mevcut hakikatin de etkisiyle, ona yeterince inanmadığı duygusuna kapılmıştı. "Ve şimdi artık sahip olmadığım ve sizin hiç sahip bile olmadığınız bir şeyi benden koparıp aldınız." Kadının daha bir isteyerek kabul edebileceği, aklındakilerden o kadar da uzak olmayan kelimeler yok muydu? Fakat her şey gözlerinin önünde olup bitiyordu: olayların aydınlığa kavuştuğu ve bugüne kadar sıkı sıkıya bağlı olduğu merkezi kaybetmişti. Kadın, belki bir şeyleri koruyabilmek için, belki de ilk kelimelerin her şeyi söylüyor olmasından dolayı kendisine en sadık görünenin ilk paragraf ve belki biraz da ikinci paragraf olduğunu söylüyor, özellikle de sonunda.

Buradan yeniden yola çıkmaya karar verdi. Kadını çok da fazla tanımıyordu. Fakat adam kendisini varlıklara yakın hissetmek için aşina olma ihtiyacı hissetmiyordu. Onları böylesine yakın bir ilişkiye sokan şey, ona tam da bu odayı veren tesadüf müydü? Bu süre içinde başkaları da burada ikamet etmişti fakat kadın yine de onlardan kaçındığını söylüyordu. Odası, biraz daha uzakta, evin kıvrılmaya başladığı koridorun sonundaydı. Geniş balkonda uzandığında onu görebiliyordu ve varışından kısa bir süre sonra kendisini fark etmesini sağlayacak işaretler yapmıştı.

İnançsızlığı konusunda kendisine sitem ederken kadının haklı olup olmadığını düşünüyordu. Ona inanıyordu, sözlerinden en ufak bir kuşkusu yoktu. Onu görmek, işitmek, hiç eksik olmasını istemediği bir hissiyatla, kendisini ona yaklaştırıyordu. O halde tersliğin kaynağı neydi? Söylediğini neden böylesine kederli bir şekilde reddediyordu? Kendi kendisini mi reddediyordu? Belki de bir yerde hata yaptığını düşündü. Fazla hoyratça sorgulamıştı. Ona sorular sorduğunu hatırlamıyordu ama bu onu haklı çıkarmıyordu; kendi sessizliğiyle, beklentisiyle, kadına vermiş olduğu işaretlerle onu daha da sıkıştıran bir tarzda sorulara maruz bırakmıştı. Onu hakikati fazlasıyla açık bir biçimde söylemeye itmişti; doğrudan, yatıştırılmış, dönüşü olmayan bir hakikatti bu.

Fakat kadın neden onunla konuşmuştu? Eğer bunu sorgulamaya başlarsa devam edemeyecekti. Fakat bu, aynı zamanda son derece belirleyiciydi. Doğru nedeni bulamadığı sürece, şimdi duymuş olduğundan şüphe etmediği şeyleri kadının ona gerçekten söylediğinden asla emin olamayacaktı –bu inancı onun mevcudiyetine, kelimelerin fısıltısına borçluydu: sözler havada

uçuşmaya devam ediyordu. Fakat ya daha sonra? Daha sonrasını dert etmemeliydi, başka bir zaman için herhangi bir güvence aramıyordu. Kadını özgür bırakacaktı. Belki de onu başka sırları ifşa etmeye zorlamak istemiyordu, belki de tam tersine gizli arzusu onu bu eğilimde tutmaktı. Bu, çekici gelmekle beraber, aynı zamanda onda bir huzursuzluğa da sebep oluyordu. Kendisinin art düşünceleri olduğunu keşfetti. Bu art düşünceler, kendisi farkında olmadan, onca eminlikle yazmış olduklarını saptırmamış mıydı? Hayır, diyordu kendine. Kadının onca umutsuzlukla onun karşısına koyduğu bu inkârı düşünürken bulanık bir umutsuzluk duyuyordu. Sadık olmak, işte kendisinden istenilen buydu: kendisine has kıvrımlarla kadının gözden kaybolacağı ve kendisini tek başına bırakacağı yere kadar ona eşlik edecek biraz soğuk bu eli tutmak. Fakat bu elin kime ait olduğunu soruşturmamak onun için oldukça zordu. Her zaman böyle olmuştu. Kat edilecek olanı değil de kendisine uzanmış olan bu eli düşünüyordu. Hata, hiç kuşkusuz buradaydı.

Kâğıtları bir araya getirirken –ki kadın şimdi onu meraklı gözlerle izliyordu– bu başarısızlıkla ona bağlanmış olduğunu hissetmekten kendini alamadı. Tam olarak neden olduğunu anlayamıyordu. Sanki kadına boşluğun içinden dokunmuş, onu bir an için görmüştü. Ne zaman? Az önce. Onun kim olduğunu görmüştü. Bu, kendisini cesaretlendirmek şöyle dursun, her şeye son noktayı koyuyordu. "Peki öyle olsun", diye söylendi, "eğer istemiyorsan vazgeçiyorum." Vazgeçiyordu fakat, doğrusu, bunu ne ona ne de sırrına doğrudan hitap eden içten sözlerle yapıyordu. Kendisine daha tanıdık gelen, bildiği ve onu sanki neşeli bir özgürlük içinde

yaşatmış olan başka bir şeyi hedeflemişti. Belki de bunun kadının sesi olduğunun farkına varmıştı şaşkınlıkla. Kendisine emanet edilen işte bu sesti. Ne şaşırtıcı bir düşünce! Kağıtları yeniden eline aldı ve yazdı: "Sana emanet edilen sestir, kadının söylediği değil. Kadının söylediklerini, senin derlediğin ve haklarını vermek için kaydettiğin sırları, ne kadar çekici olurlarsa olsunlar, nazik bir şekilde en başta onları içinden çıkardığın sessizliğe doğru taşımalısın." Kadın ona şu an ne yazdığını sordu. Fakat bu kadının duymaması gereken, birlikte işitmemeleri gereken bir şeydi.

* Adam ona kaçamak bir bakış fırlattı. Kadın belki konuşuyordu ama ifadesinde söylediklerine dair en ufak bir teveccüh, konuşmaya en ufak bir rıza yoktu; sadece, güç bela hayatta olduğu izlenimi veren bir teyit, belli belirsiz bir acı mevcuttu.

Kadına şunu söyleme hakkına sahip olmayı isterdi: "Seni duymamı istiyorsan konuşmayı bırak." Fakat kadın, hiçbir şey söylemezken bile susamazdı artık.

Belki de kadının her şeyi unuttuğunun iyice farkına varmıştı. Bundan rahatsızlık duymuyordu. Onun, bildiklerini hatırlamaktan ziyade unutarak zapt etmek arzusunda olup olmadığını soruyordu kendine. Fakat unutuş... O halde kendisinin de unutuşa düşmesi gerekiyordu.

* "Neden beni böyle dinliyorsunuz? Hatta konuşurken bile neden dinlemeye devam ediyorsunuz? Neden, sonrasında söylemek zorunda olduğum bu söze beni itiyorsunuz? Ve hiç cevap

vermiyorsunuz; kendiniz hakkında hiçbir şey söylemiyorsunuz. Fakat ben de ağzımı açmayacağım, haberiniz olsun. Söylediklerimin hiçbir önemi yok."

Kadının istediği, hiç şüphesiz, adamın, kendisinin söylediklerini tekrar etmesi, sadece tekrar etmesiydi. Fakat hiçbir zaman benim sözlerimde kendisininkileri tanıyamıyordu. Farkında olmadan bir şeyleri mi değiştiriyordum acaba? Ondan bana gelirken sözlerde bir şeyler değişiyor muydu?

Kendi kendisi için alçak sesle, onun için daha alçak sesle. Duyulmadan evvel tekrar edilmesi gereken söz, takip ettiği izsiz mırıltı, bir yok-yerde başıboş gezinen, her yerde-ikamet eden, akışa bırakmanın zorunluluğu.

Her defasında, hiç konuşmadan yeniden burada olmak isteyen hep bu eski söz.

* Her ne kadar bu olanlar karşısında hakikat kelimesini kullanamasa da bu bir kurmaca değildi. Başına bir şey gelmişti ve ne bunun doğru olduğunu ne de karşıtını söyleyebiliyordu. Daha sonra, olayın özgüllüğünün bu ne doğru ne de yanlış oluşta olduğunu düşündü.

* Zavallı oda, sende hiç ikamet edildi mi? Ne kadar da soğuk burası, ne kadar da az yaşıyorum burada. Sadece ikametimin tüm izlerini silmek için kalmıyor muyum burada?

Yeniden, yeniden, yürüyerek ve her daim yerleşik olarak, bir başka ülke, başka şehirler, başka yollar, aynı diyar.

* Sıklıkla onun konuştuğu hissine kapılıyordu fakat kadın henüz konuşmuyordu. Bu yüzden adam bekliyordu. Bekleyişin büyük hareketli çemberindeydi, kadınla birlikte kapatılmış halde.

* "Öyle bir şey yap ki seninle konuşabileyim." – "Evet ama bunun için ne yapmam gerektiği konusunda bir fikriniz var mı?" – "Duyduğunuza ikna edin beni." – "O halde başla, konuş benimle." – "Eğer beni duymuyorsanız nasıl başlayabilirim konuşmaya? – "Bilmiyorum. Seni duyduğumu sanıyorum." – "Senli benli konuşmanın sebebi ne? Hiç kimseye senli benli hitap etmezsiniz." – "İşte sana hitap ettiğimin kanıtı." – "Sizden konuşmanızı değil duymanızı, sadece duymanızı rica ediyorum." – "Seni duymamı mı, yoksa genel olarak duymamı mı?" – "Hayır, beni değil, anladınız işte. Duymak, sadece duymak." – "Öyleyse konuştuğunda konuşan sen olmayacaksın."

O halde ikili sözü işittirmek için hep tek bir dilde.

Kadının onunla giriştiği bir çeşit mücadeleydi, ondan bir cevap beklediği ve kendi gerekçesini sunduğu sessiz bir münakaşa.

* Yine de adam daha ilk günden beri, henüz tam olarak ilk gün olmayan ve kadının, şaşırmış ve neredeyse öfkelenmiş halde, adamdan onu haklı çıkararak kendisini haklı çıkarmasını bekleyerek, ona orada olmaktan dolayı öylesine rahatsız göründüğü o günden beri, onu uyarmamış mıydı?

Gençliğe has bir kuvvetle o zaman cevap vermekte hiç tereddüt etmemişti. O zamanlar, henüz her şeyin mümkünmüş gibi

göründüğü ve adamın, asıl ayrıntıyı her daim hâkim bir doğrulukla rastgele kaydederek ve geri kalanı için hiç hata yapmayan hafızasına güvenerek, ihtiyatı elden bıraktığı parlak bir dönemdi.

* Onunla beraber bu odada bulunmasına rağmen adamın bu odanın son derece ayrıntılı bir tasvirini yapmasını beklemişti sanki. Belki gerçekten de burada olduğundan kesinlikle emin olmak için. Belki de bu tasvirin, başkası tarafından işgal edilen aynı odayı ortaya çıkartacağını hissettiği için.

Beklenenin, uzun zamandır sadece bekleyişi sürdürmeye hizmet ettiği, bekleyişin bu uç noktasında, belki son, belki de sonsuz anında: insan hâlâ aramızdadır.

Bilineni hiçe saymaya çalışmak, sadece bu.

* Omuzlarındaki neyin yüküydü? Kendisindeki hangi eksiklik üzerine çöküyordu?

* Adam, odaya amaçsızca değil de ilgiyle bakmaya çalıştı bu kez: bir otel odasıydı. Dar ve uzun; belki de anormal bir biçimde uzun.

* Kadının, ona olayların nasıl gerçekleştiğini söylemeye çalışmadığını –belki de bunu ayrıca söylüyordu– fakat dondurucu bir acıyla, sanki kendisine emanet edilmiş kimi kelimelerle mücadele ettiğini ve gelecek ile, ya da henüz geçmemiş olsa da halihazırda mevcut, halihazırda geçmiş olan bir şey ile ilişkisini sürdürmeye

çalıştığını fark ettiğinde ilk defa korkuyu hissetmişti. Adam önce hiçbir şey bilemeyecek (ve bilmeyi ne kadar arzulamış olduğunu görecekti), sonra ne zaman bitirmekte olduğunun hiçbir zaman farkına varamayacak. Nasıl bir varoluş ortaya çıkaracak; ciddi, uçarı, bağlanmanın olmadığı, hiçbir bakış açısına sahip olmayan bir varoluş... kadınla ilişkisine gelince, sürekli bir aldatmaca.

* Odanın özelliği boşluğu. Adam odaya girdiğinde farkına varmıyor; her zaman ikamet ettiği, sevdiği gibi ortalama bir otel odası. Fakat tasvir etmeye kalktığında bomboş ve kullanmaya çalıştığı kelimeler sadece bu boşluğu sarmalıyor. Buna rağmen kadın, adam odayı tasvir etmeye çalışırken büyük bir ilgiyle onu izliyor: burada yatak, şurada bir masa, olduğunuz yerde de bir koltuk.

Kadın, sürekli olarak önünde olan fakat bir türlü gerçek kılamadığı hakikate ulaşmak için kullanabileceği bir gücü olduğunu düşünüyordu, en azından adama öyle geliyordu; fakat anlaşılmaz bir umursamazlıkla, bu güçle bir şeyler yapmayı reddediyordu. "Neden yapabileceğiniz şeyleri yapmıyorsunuz?" – "Fakat ne yapabilirim ki?" – "Yaptığınızdan fazlasını." – "Evet, hiç şüphesiz fazlasını; biraz daha fazlasını, diye ekledi adam neşeyle. Sizi tanıdığımdan beri sıklıkla aynı izlenime kapılıyorum." – "Dürüst olun: neden sahip olduğunuzu bildiğiniz bu gücü kullanmıyorsunuz?" – "Nasıl bir güç bu? Bana bunu neden söylüyorsunuz?" Fakat kadın telaşsız inatçılığıyla devam diyordu: "Size ait olan bu gücü kabullenin." – "Bilmiyorum ve bana ait değil". – "Bu gücün sizin bir parçanız olduğunun kanıtı bu işte."

Bu sınırsız boşlukta sesler yankılanıyor, seslerin boşluğu ve bu boş mekânın boşluğu.

* Kelimeler, kadında ifade bulmasına yardım ettikleri hatırayı tahrip ediyorlardı.

Hafızasında yeniden hatırlanabilir olanlar sadece acılar.

* Onu iyice duyma arzusu, uzunca bir süredir yerini, söylediği her şeyin kayıtsız zeminini oluşturacağı bir sessizlik ihtiyacına bırakmıştı. Fakat sadece duymak besleyebilirdi bu sessizliği.

Her ikisi de dilde fakirliğin peşindeydiler. Bu konuda hemfikirdiler. Kadın için her zaman fazlasıyla kelime vardı ve hep bir kelime fazlaydı; üstelik bunlar fazlasıyla zengin ve her daim aşırılık ile söze dâhil olan kelimelerdi. Kadın, görünüşte pek bilge olmasa da her zaman soyut, hiçbir şey çağrıştırmayan kelimeleri tercih eder gibiydi. Kadın, ve onunla birlikte adam da, bu hikâyenin içinde, hikâyenin de cezbetmeye katkı sağladığı bir şeyden korunmak için kendisine bir sığınak yaratmaya çalışmıyor muydu? Adamın buna inandığı anlar ve onun buna inanmasını sağlayan cümleler vardı.

Belki de kadın ona bu hikâyeyi önererek, aynı zamanda onu indirgemeye çalıştığı, ondaki kendini ifade etme istencini yok etmeyi istiyordu sadece.

* Geriye dönmemeli.

*Beklemek, bekleyişi, en için ve en dışın kesiştiği dairelerde kendi üstüne dolanmış, sıkışmış, yansız bir edim haline getiren şeye dikkat kesilmek, bekleyiş halindeki ve ta beklenmedik olana kadar geri döndürülebilecek olan dağınık bir dikkat. Bekleyiş, herhangi bir şey beklemeyi reddeden bekleyiş, adımların kıvrımlarını açarak gözler önüne serdiği sakin uzam.

Adam, aşırı dikkat gerektiren edimlerde gizlenmiş ve dağılmış bir şekilde erişilmeye müsait temel bir dikkatsizliğin hizmetinde olduğu hissine kapılıyordu. Bekleyen, fakat bekleyişe müsaade etmeyecek olana bağımlı halde bekleyen bir bekleyiş.

Kadın için beklemek, öyle görünüyor ki, sonunu getirmek zorunda olacağı ve neticesi de bir hedefe doğru adım adım ilerlemek olan bir hikâyeye kendini teslim etmekti. Dikkat, adamın, kendisi olmaksızın kısır bir edim haline geleceğini hissettiği başlangıçtaki dikkatsizlikten sökülüp alınan bu anlatı tarafından sınanmalı sanki.

Beklemek, neyi beklemeliydi? Eğer adam bunu ona sorsaydı, kadın şaşıracaktı, zira onun için bu yeterli bir kelimeydi. Bir şey beklendiğinde artık daha az bekliyorduk.

* İhtiyatın ve sessiz bekleyişin onun üzerinde kurduğu olağanüstü baskı. Uzunca bir süredir, önlerine koydukları amaçlara ulaşmayı beklemiyorlardı. Kadının kendisine bundan söz etmeye devam edip etmediğini bile bilmiyordu artık. Kaçamak bir şekilde bakıyordu kadına. Kadın belki konuşuyordu ama yüzünde söylediklerine dair en ufak bir iyi niyet ifadesi yoktu...

* Adam bunu yapmayacak.

"Bunu yapmasanız dahi, yine de yapacaksınız." – "Peki bunu istiyor musunuz?" – "Ah, işin içinden bu şekilde sıyrılamayacaksınız. Eğer becerirseniz, bunu ben de arzulayacağım." Adam düşündü: "Eskiden olsa belki de yapabilirdim" – "Ne zaman yani?" – "Aslında...sizi tanımadığım zamanlar." Kadını güldürmüştü: "İyi de beni tanımıyorsunuz ki."

* "Evet". Kadın gerçekten de bu kelimeyi telaffuz etti mi? Adam öylesine şeffaf ki, kadının söylediği her şeyin, hatta bu kelimenin dahi, geçip gitmesine izin veriyor.

* "O halde her şey burada yaşandı ve siz benimle birlikteydiniz, öyle mi?" – "Belki de sizinleydim?: şimdi sizde tanımamazlık edemeyeceğim birisiyleydim."

Adam, dışarıdan, olayların olduklarından daha iyi anlaşılmasını isterdi: başlangıç yerine, bir çeşit temel boşluğun, hikâyenin [kendiliğinden] başlamasına müsaade edecek enerjik bir reddin olmasını isterdi.

Hikâye, kadın ne anlıyordu bu kelimeden? Adam, bir gün hayatında çiçeklenen kelimeleri hatırlıyor. "Burada hiç kimse kendisini bir hikâyeye bağlamayı arzulamıyor." Neredeyse kaybolup gitmiş bir hatıra fakat hâlâ onu sarsmaya devam ediyor.

* "Ne isterseniz yapacağım." Fakat şimdi bu kadın için yeterli değildi. "Sizden bana yardım etmenizi istemiyorum, sizden iste-

diğim sizin de burada olmanız ve beklemeniz." – "Ne beklemeliyim?" Fakat kadın bu soruyu anlamıyordu. Bir şey beklendiğinde artık daha az bekliyorduk.

* "Sizinle konuştuğumda sanki beni sarmalayan ve koruyan parçam beni terk ediyor ve dışarıya karşı beni korunmasız ve çok zayıf bırakıyor. Benim bu parçam nereye gidiyor? Bana karşı dönen sizin içinizde mi?

Adam, kadının kendisinden, onu, hatıranın onda hatırlanabileceği ve ifade edilebileceği kadar uzağa götürmesini beklediğini seziyor. İşte her an hiç durmadan hatırlattıkları bu.

Herkesin gözünde sır.

Sanki acı, mekân olarak düşünceyi tutmuştu.

* "Öyle olsun," diyordu adam kendi kendine gözlerini kapatarak, "eğer istemiyorsan ben de vazgeçiyorum." Kadının belki de her şeyi unuttuğunun farkına vardı. Bu unutuş kadının ona söylemek isteyebileceklerinin parçasıydı. Başlangıçta, gençliğine has kuvveti ve parıldayan inancıyla o sıra kadının bildiği şeye son derece yakın, hatta belki de hatıranın kendisinden bile yakınmış gibi görünen bu unutuştan memnundu; ve bu unutuşla unutuşu zapt etmeye çalışmıştı. Fakat unutuş... onun da unutuşa düşmesi gerekecekti.

* *Öyle bir şey yap ki seninle konuşabileyim.*

"Ne söylemeliyim?" – "Ne demek istiyorsunuz?" – "Söyleseydim, onun, bu söyleme isteğini yok edeceğini."

Kadın konuştuğunda, kelimeleri önceden var olan bir dilin zenginliği ile ilişkilendiremediği izlenimini veriyordu. Kelimeleri tarihsizdi, kimsenin geçmişiyle bağları yoktu, hatta kendi yaşamıyla da, herhangi birinin yaşamıyla da ilişkileri yoktu. Yine de, sadece belirsizlik eksikliğinin şüpheli hale getirdiği bir kesinlikle ifade ediyorlardı söylediklerini: sanki onun dışında yeniden sessiz hale gelecekleri yegâne bir anlamları vardı.

Tüm bu hikâyenin anlamı, bölünemeyecek, anlamını ancak sonunda kazanacak uzun bir cümlenin anlamı olmasıdır; ve bu cümle anlamını, sonunda, ancak bir hayat nefesi olarak, tüm bu hikâyenin devinimsiz hareketi olarak bulacaktır.

Kadının söylediklerinin yanında, ve sanki arkasındaymışçasına, ne derinliği ne de yüksekliği olan, yine de maddi olarak konumlandırılabilir bir uzamda, kendisininkiyle neredeyse hiçbir ortaklığı olmayan bir başka söz işitmeye başlamıştı.

* *Öyle bir şey yap ki seninle konuşabileyim.*

* Kadının onun karşısına çıkarttığı reddediş kaynağını bizzat onun yumuşak başlılığından alıyordu. Her şey belirsizdi, belki de kargaşa hüküm sürüyordu, biliyordu ve kendi mevcudiyeti bir şüpheye bağlıydı: kadın sanki kendisini konuşmaktan alıkoymak için buradaymış gibiydi. Ve sonrasında, ilişkilerinin bağı çözüldüğünden, kadının huzurlu gerçekliğini yeniden bulduğu anlar geliyordu.

Böylelikle adam kadının nasıl da, kimi zaman onu konuşturan bu yetkeyi, içinde olduğu sıra dışı bir güçsüzlükten aldığını daha iyi görüyordu. Ya kendisi? Kadını işitmek için fazla güçlü, kendi varoluşunun yayılmış anlamına fazla inanmış, onun hareketine fazlasıyla kapılıp gitmiş değil miydi?

Kadının söylediklerinde, en basit cümlelerinde bile eksik olan neydi?

* *Öyle bir şey yap ki seninle konuşabileyim.* Kadın bunu istiyor muydu gerçekten? Pişman olmayacağına emin miydi? "Evet, pişman olacağım, şimdiden pişmanım." Fakat hüzün de içeren bir sesle ekledi: "Siz de pişman olacaksınız." Yine de hemen farkına varmıştı: "Size her şeyi söylemeyeceğim, neredeyse hiçbir şey söylemeyeceğim." – "O halde başlamamak en iyisi." Kadın güldü: "Evet, ama başlamış bulundum."

Adam başından beri biliyordu ki en bildik kelimelerle ifade edilebilecek hiçbir şey yoktu burada; fakat bu, kendisinin de bunu kabul etmek yerine bu sırra ortak olması ve bu dünyadaki kendine ait ışık payından vazgeçmesi koşuluyla mümkündü.

Adam ne bildiğini hiçbir zaman bilemeyecek. İşte yalnızlık buydu.

* "Şunu bana ver." Adam bu buyruğu sanki kendisinden geliyormuş gibi, sanki kendisine hitap ediyormuş gibi dinliyor. "Şunu bana ver." Ne bir duaya, ne de gerçekten bir buyruğa benzeyen bir söz; adamın, her zaman direnemeyeceğini umut da ba-

rındıran bir şekilde hissettiği tarafsız ve masum bir söz bu. "Şunu bana ver."

* Adam şu an, kendini hariç tutmak istemediği ve sadece en eski hatalarının yinelenişi olan bir hatayla meşgul. Adam bunu kabul dahi etmiyor, ve kendisine "Fakat bu düşünce, hep aynı düşünce!" dendiğinde, düşünmekle yetiniyor ve nihayet yanıt veriyor: "Tam olarak aynı değil, biraz daha düşünmek istiyorum üzerine."

Sadece daha önce işitmiş olduğumu işitebilirim.

* Adam kendisine, kadının hayatta kalmaya devam etmesinin onu sonlandırma zevkini uzatmaktan kaynaklanıp kaynaklanmadığını soruyor.

* Gidebilirdi, kalabilme gücünü bu güvenceye borçlu olduğunu biliyordu. Fakat, şahsi düzlemde son derece kolay gerçekleştirilebilecek bu yola çıkışın, bir başka düzlemde gerçekleştirilemez bir kararın tüm özelliklerine sahip olduğunu hissediyordu. Yola çıkacaktı, fakat yine de kalacaktı. İşte kadının da çevresinde dolandığı hakikat buydu.

Ve kimi zaman, hâlihazırda bir tür kanıt olan bir kayıtsızlıkla, kalmasının bu ikinci biçimine ulaşıp ulaşmadığını soruyordu kendine: buradaydı, çünkü başka bir zaman çekip gitmişti.

Kadını konuşmaya zorluyordu, şimdi farkına varmıştı. Kadın içeri girer girmez, kapıyı kapatmıştı. Onun yerine başka bir oda

koyabilirdi, aynısını ve tıpkı ona tasvir ettiği gibi, evet, benzerini; onu böyle yanıltmayacak, sadece fazlasıyla fakir kelimeler yüzünden daha fakir; adamın, kadının dışına çıkamayacağını bildiği birkaç ismin uzamına indirgenmiş. Kadının söylediği kelimelerin artık sadece bu kapatılmışlığı ifade edebildiği bu kapalı mekânda birlikte nasıl da boğuluyorlardı. Kadın sadece şunu söylemiyor muydu: "Burada kapalı kaldık, artık çıkamayacağız buradan"?

Ağır ağır, birden bire farkına vardı adam: artık bir çıkış arayacak. Çıkışı bulacak.

* Buna rağmen her şey değişmeden kalıyordu.

* Oda, birkaç adım ötede duvarda açılan iki yatık pencere tarafından aydınlatılıyor. Işık, masif ve sağlam siyah bir masaya kadar sızıyor neredeyse. Masanın yakınında, güneşin ulaşmadığı fakat son derece aydınlık olan bu yerde, koltukta, dirseklerini dayamadan dimdik oturmuş, yavaşça nefes alıyor kadın.

"Bu odadan çıkmayı bu kadar çok mu istiyorsunuz?" – "Öyle gerekiyor." – "Şimdi çıkamazsınız." – "Öyle gerekiyor, öyle gerekiyor." – "Ancak bana her şeyi söyledikten sonra." – "Size her şeyi söyleyeceğim, size söylememi istediğiniz her şeyi." – "Söylemeniz gereken her şeyi." – "Evet, işitmeniz gereken her şeyi. Bir arada olacağız, size her şeyi söyleyeceğim. Fakat şu an değil." – "Çıkmanızı engellemiyorum." – "Biliyorsunuz, bana yardım etmeniz gerek."

* Benimle burada kapatılmış olduğun ve bana henüz söylemediğin şeylerin seni dışarıdan ayırdığı doğru değil. Ne biri ne de diğeri, burada değiliz. Sadece kelimelerinden bazıları buraya sızdı, ve biz uzaktan onları dinliyoruz.

* Benden ayrılmak mı istiyorsunuz? Fakat ne yaparsınız? Nereye gidersiniz? Benden ayrı olmadığınız yer neresi?

* Eğer başına bir şey gelseydi buna katlanmamak için bilmeyi beklemeye nasıl katlanacaktım? Eğer başına bir şey gelseydi –bu başına çok uzun süre sonra, benim kayboluşumdan çok sonra gelse de– bu şimdiden katlanılmaz değil mi? Ve buna kolaylıkla katlanamadığım da doğru.

* Beklemek, sadece beklemek. Tuhaf bekleyiş, her anı birbirine eşit, tıpkı mekânda her noktanın birbirine eşit olması gibi, mekâna benziyor, aynı süreğen baskıyı uygularken, baskı uygulamıyor. Bizde olan ve şimdi dışarıya geçen yalnız bekleyiş, bizsiz bizi bekleyiş, bizim kendi bekleyişimiz dışında bizi beklemeye zorlayan, artık hiçbir şeyi beklememize izin vermeyen bir bekleyiş. Öncelikle yakınlık, öncelikle yakınlığın bilinemeyişi, öncelikle birbirlerinden habersiz, birbirlerine dokunan ve ilişkisiz meçhul anların yan yanalığı.

Adam, kimi zaman acı bir şekilde, onu hesaba katmamaya çalışıyordu. Kadın pek bir yer işgal etmiyordu. Hâlâ oturuyordu, sırtı dimdik, elleri masaya uzanmış, öyle ki gözlerini kaldırdığında adam sadece onun avare ellerini görebiliyordu. Kimi zaman

kadının ayağa kalktığını ve odayı kat ettiğini düşünüyordu. Fakat kadın oradaydı.

"Zaten her şeyi biliyorsunuz." – "Evet, her şeyi biliyorum." – "O halde neden beni söylemeye zorluyorsunuz?" – "Sizden işitmek istiyorum, sizinle işitmek istiyorum. Bu ancak birlikte bilebileceğimiz bir şey." Kadın söylediklerini düşünüyor: "Fakat daha azını bilme ihtimalini göze almıyor musunuz?" Düşünme sırası şimdi adamda: "Bunun bir önemi yok, konuşmalısınız; bir defacık, tek bir defacık da olsa sizden işitmeliyim." – "Eğer bir defa söylersem, her zaman söyleyeceğim." – "Evet, her daim böyle bu."

"Bilmeyi istemiyorum. Bilmeye ihtiyacım olmaması için bana söylemenizi istiyorum." – "Hayır, hayır, bu değil."

* Buralarda bir yerde bir tür boşluk olduğunu adam biliyordu ve adama kadın da biliyormuş gibi geliyordu. Yabancı mefhumları şiddete başvurmadan uzaklaştırabilen bir sabırla kendi kendini sorgulasaydı eğer, boşluğun tespit edebileceği bir yerde olduğu sonucuna varmakta tereddüt etmeyecekti, elbette aklını bu işe daha ciddi biçimde vermeyi becerebilmiş olsaydı. Fakat yoğunlaşmak ve hatta hatırlamak için çok büyük bir çaba harcaması gerekmişti. Sanki aklına, uyandığı anda onu bu konuda düşünmemeye zorlayan bir acı sokmuştu. Fakat o gün, daha öteye gitmişti. Eğer bu odayı, üstünkörü değil de titizlikle, kendi mevcudiyetini hesaba katmayıp, bu mevcudiyeti kadınınkinin etrafına dağıtmaya çalışarak, tam anlamıyla tasvir edebilseydi, neredeyse zorunlu olarak, eksik olanı ve bu eksikliğin her ikisini de kimi zaman

kendisine tehdit edici, kimi zaman neşeli ya da tehdit edici bir şekilde neşeli gözüken şeyin bağımlılığı altına soktuğunu keşfedeceğini düşündü. Adam, doğal olarak, bu odaya bakmayı çok da sevmediğini biliyordu; fakat bu sadece, kadın ondan, sessiz bir ısrarla, durmadan ve hep yeniden odayı kendisine tasvir etmesini istediğinden beri böyleydi. Vaktiyle, daha odaya girer girmez, onu neredeyse sevimli bulmuştu.

Adamda, kendisine temel sadakatsizlik olarak görüneni yapmak pahasına, her düşündüğü ve söylediğiyle ilişkilendirmek zorunda olduğu bir zayıflık ve dalgınlık noktası vardı. Yazmış ve yaşamak zorunda kalmış olduğu her şey, iyi idrak edemediği bir zorunlulukla, değişken ve hareketli güçlerin alanıymışçasına işte bu nokta etrafında düzenlenmiş ve yönlendirilmişti. Neydi bu nokta? Kimi zaman buna yaklaşmıştı. Bu yaklaşımın şaşırtıcı keşiflerini inatçı bir biçimde tercüme etmişti. Ve her defasında bu harekete yeniden başlamaya hazırdı: isteksizce fakat buna rağmen memnuniyetle; memnuniyetle değil de, sadece isteksizce.

* Adam sabretmeyi öğrendiğini düşünüyordu ama sadece sabırsızlığı yitirmişti. Artık ne birine ne de ötekine sahipti, son bir güçle çekip çıkaracağını düşündüğü eksiklikleri vardı sadece. Sabır olmaksızın, sabırsızlık olmaksızın, ne razı olarak ne de reddederek, hareketsizlik içinde devinen, terk edilmenin olmadığı bir terk edilmişlik.

Öyle bir melankoliyle, ama öyle huzurlu bir kesinlikle hissediyordu ki artık asla "Ben" diyemeyeceğini.

* Her an sanki ebediymiş gibi ve bizden yeniden geçici olmamızı bekliyormuş gibi davranmalıyız.

Hep artık burada olmayacakları andan konuşuyorlardı ve böylesi bir andan söz etmek için hep burada olacaklarını bilmelerine rağmen ebediliklerinin sonunu hatırlatmaktan daha asil hiçbir şeyin olmadığını düşünüyorlardı.

* Adamın farkına varmadığı başka bir kapı mı vardı? İki pencerenin açıldığı pürüzsüz bir duvar mı vardı? Gece bile olsa her daim aynı ışık mı vardı?

* Sadece ifade edilemeyecek olanı ifade etmek. Onu ifade edilmemiş olarak bırakmak.

* Olumsuz bir şeyler kadının konuşmasına yardım ediyordu. Adam, kadının her cümlesinde, her defasında sonlandırma imkânına bir yer açtığı izlenimini edinmişti.

Kadın, söylediği her şeyi kendi varoluşuyla desteklememeye gözle görülür biçimde gayret ediyordu. Eğer söylediğimizin arkasında durmamak, kelimelere hiçbir sıcaklık ya da yaşam yüklememek, kendinden uzakta konuşmak fakat yine de büyük bir tutkuyla, sıcaklığın ve hayatın olmadığı bir tutkuyla konuşmak mümkünse, işte şimdi kadın konuşuyordu.

* Adam kadının doğru söyleyip söylemediğini ona hiç sormamıştı. İşte ilişkilerinin zorluğunu açıklayan şey buydu; kadın doğru söylüyordu fakat söylediğinde doğruluk yoktu.

Ve kadın bir gün adama: "Şimdi neden size yanıt vermediğimi biliyorum. Bana soru sormuyorsunuz." – "Doğru, gerektiği gibi soru sormuyorum size." – "Yine de hiç durmadan sorular soruyorsunuz." – "Evet, hiç durmadan." – "Bu da benim için yanıtlayacak fazlasıyla şey demek." – "Yine de aslında oldukça az soruyorum, bu konuda anlaşalım." – "Hayatımın buna yetmesi için çok az." Kadın ayakta, neredeyse adamın yanında, önüne bakıyordu: "Doğal olarak, eğer ölürsem yanıt vermem için beni hayata geri çağırmaktan geri kalmayacaksınız." – "Eğer", dedi adam gülümseyerek, "sizden önce ölmezsem." – "Umarım ölmezsiniz, yazık olur." Kadın durdu ve sanki bir başka düşünceye geri döner gibi: "Sadece tek bir şeyi bilmeye muktedir olmalıyım." – "Tıpkı benim tek bir şeyi işitmem gibi. Fakat aynı şey olmayacak diye çekiniyoruz. Tedbirimizi alıyoruz."

Sadece daha önce işittiğimi işitebilirim.

* "Benden şüphe ediyor musunuz?" Kadın, tutumundan, sözlerinden, içtenliğinden mi demek istiyordu. Fakat daha büyük bir şüphenin farkına varıyordum.

Keşke benden bir şeyler sakladığına kendimi inandırabilseydim. "Bir sırrın mı var?" – "Şimdi sizin bir sırrınız var, biliyorsunuz." Evet, maalesef, ne olduğunu bilmeksizin sahip olduğumu biliyordum.

Ve sonlandırmak için hararetle atıldı: "Hiç durmadan konuşur muydum?"

* İhtiyatlı olmalısın: böylesi bir figür! Görünüşte kanun tanımaz, fakat bu yerin özel bir noktasına bağlı gözüküyor, öyle bir nokta ki eğer senin bu figürü görme arzun geri kalan her şeyi bir kenara itmeseydi bu figür onu görünür kılabilirdi.

Gecenin düşünceleri, hep daha parlak, daha anonim, daha acı verici. Sürekli sonu gelmeyen acı ve neşe, ve aynı zamanda huzur.

* "Beni sadece sizdeki kayıtsız ve hissiz olan şeyle sevmenizi istiyorum."

* Peki kadın kimi zaman adama tarif, tamamına ermese de hep tam olduğunu ve onda sadece kendi yokluklarının –ki bundan hoşnut mu olduğu yoksa endişe mi duyduğu bilinmiyordu– eksik olduğunu hissettirmemiş miydi? Bu eksikliğin onu neşelendirdiği mi yoksa telaşa mı düşürdüğü ise bilinmiyordu. "Buradan gittiğimizde." Ya da sadece: "Artık siz burada olmadığınızda." – "O zaman siz de burada olmayacaksınız." – "Ben de burada olmayacağım."

* Birbirine sıkıca bağlı fakat sınırları belirsiz iki söz, tıpkı iki canlı beden gibi.

* Kadının sıra dışı bir iyi niyeti vardı. Adam soruyordu, o yanıtlıyordu. Fakat bu yanıt, doğrusu, sorudan fazlasını söylemiyor ve yalnızca onu düğümlüyordu. Sadece yeniden kendine dönen aynı sözdü, fakat tam olarak aynısı değildi; adam bunun farkına varmıştı, belki de bu dönüşte, eğer onu tanımaya muktedir olsay-

dı, çok şey öğreneceği bir fark vardı. Belki de bir zaman farkıydı; belki biraz silik de olsa aynı sözdü, belki de bu siliklikten dolayı tekil bir anlamda daha zengin bir sözdü, sanki yanıtta her daim soruya göre daha az şey varmış gibi.

"Tüm sözleriniz beni sorguluyor, hatta benimle alakası olmayan şeyler söylediğinizde bile." – "Çünkü her şey sizinle alakalı!" – "Benimle değil, ben buradayım, bu size yetebilmeli." – "Evet, yetebilmeli, fakat bunun için sizden emin olmam gerek." – "Bana güvenmiyor musunuz?" – "Güvenirdim, eğer siz olsaydınız". Adam az kalsın daha önce hissettiği şeyi onunla paylaşacaktı: kadının olduğu yerde, sonsuza yayılan ve günün içinde kaybolup giden belli belirsiz bir topluluk vardı, tam olarak bir insan güruhundan oluşan bir kalabalık değil ama sayılamaz ve tanımlanamaz bir şeydi, kendisini ancak çok büyük bir toplamın boş biçimiyle sunabilen bir çeşit soyut zayıflıktı. Buna karşın kadın, bu kalabalıkla ilişkisi ne olursa olsun, hiçbir zaman gerçek anlamıyla kendisini kaybetmezdi bu kalabalığın içinde; aksine kendisini daha mevcut ve inandırıcı kılan yumuşak bir otoriteyle kabul ettirirdi.

"Söylediğiniz her şeyi, tıpkı içerisinde kaybolmaya sürüklendiğiniz bir çokluk gibi, bir nevi zayıflık, neredeyse korkunç zayıflıkta bir şey gibi çevrenizde görüyorum." – "Bunu da hissediyorum. Durmadan kıpırdanıyor." – "Söylediklerimiz gerçekten de bu kadar acınacak durumda mı?" – "Acınacak durumda, korkarım öyle, fakat bu benim hatam." – "Bizim hatamız." – "Evet, evet," dedi neşeyle, "bizim hatamız."

* Kelimelerin içinden hâlâ birazcık gün ışığı sızıyordu.

* "Adam size bunu ne zaman söyledi?" – "Söyledi mi?" – "Sizin yanınızda memnun olduğunu size söyledi, değil mi?" – "Ne tuhaf kelime!" Bu ifade kadını keyiflendirmişti. "Hayır, asla bu şekilde konuşmadı." Ve garip bir enerjiyle: "Benim yanımda memnun değildi, hiç kimsenin yanında memnun değildi." – "Ah, işte bu her şeyi anlatıyor. Herkesten uzak mı yaşıyordu? İnsanları görmeyi pek sevmiyor muydu?" Ve onun yanıt vermesine zaman kalmadan cesaretle esas soruyu buluvermişti: "O halde neden neredeyse her zaman sizinle kalıyor?" Sanki yakınına yerleşmesine izin verdiği bu sözü dinliyordu kadın. Hareketsizdi ve adam, onun böylesi bir gerilimin merkezinde olmaya daha ne kadar dayanabileceğini soruyordu kendisine; fakat, ona karşı koymaktansa, ve adamı şaşırtarak, belki de ona hiçbir zaman söylemediği ve onda uzak bir sancılı bilinci uyandıracak bir şekilde ekledi kadın: "Evet, neredeyse her zaman benimle kalıyordu."

Neredeyse her zaman onunla kalıyordu.

* Şehrin baskısı: her yönden. Evler, içlerinde yaşamak için değil de sokaklar olsun diye, sokaklar da şehrin hiç bitmeyen hareketliliği olsun diye var.

* "Burada yalnız değiliz." – "Hayır, tam anlamıyla yalnız değiliz. Peki, kabul edecek miydik yalnız olmayı?" – "Yalnızız, fakat herkes kendi hesabına değil, birlikte olmak için yalnızız." – "Birlikte miyiz? Tam olarak değil, öyle değil mi? Sadece, eğer ayrı olabilseydik."

* "Birlikte miyiz? Tam olarak değil, öyle değil mi? Sadece, eğer ayrı olabilseydik." – "Ayrıyız korkarım, sizin hakkınızda söylemek istemediğiniz her şeyden dolayı." – "Fakat yine bu sebepten bir araya gelmişiz." – "Bir araya gelmiş: ayrı." Kadın gülümseyerek konuşmaya başlamadan evvel bir çeşit hatıra içinde kaybolmuştu: " Konuşsam da konuşmasam da, ayrı olamayız."

Kadın adamın, ona söyleyemedikleri karşısındaki bu fazlasıyla belirgin silinip gitme eğilimini belki de seviyordu –her ne kadar ona bu yüzden içerliyor olsa da.

* "Henüz beklemeye başlamadık değil mi?" – "Ne demek istiyorsunuz?" – "Eğer başlamasını sağlayabilirsek, beklemekten de kurtulabiliriz." – "Fakat kurtulmayı bu kadar istiyor muyuz?" – "Evet, istiyoruz, hatta sadece bunu istiyoruz."

"Eğer birlikte bekleseydik her şey değişirdi." – "Eğer bekleyiş bizim ortaklığımız olsaydı? Ona ortak bir şekilde ait olsaydık? Fakat beklediğimiz de birlikte olmak değil mi?" – "Evet, birlikte." – "Fakat bekleyişte." – "Birlikte, bekleyerek ve beklemeksizin."

* Adam, yalnızlığın, doğrudan değil fakat tam olarak becerememese de onu kişisiz bir şekilde yaşamaya zorlayacak olmasından dolayı kadının mevcudiyetine bağlı olup olmadığını soruyor kendisine. Adam ona dokunduğunda ve kadını onun da hemen razı olduğu bir hareketle kendisine çektiğinde, onlara ait bu iki imgenin birbirlerine belli bir mesafede, biraz daha azaltma umudunu yitirmediği ehemmiyetsiz bir mesafede kaldığını biliyordu.

* Yatak masaya, iki pencereli duvara paralel bir şekilde duruyor. Birlikte, yan yana uzanabilmeleri için oldukça geniş bir divan. Kadın duvara sokulmuş, onu sıkıca tutan adama doğru dönük.

* Dikkat ile mekân arasında bir çeşit çakışma olduğunu biliyor. Burası bir dikkat mekânı. Dikkat asla adama doğru yönelmeyecek, orada ebedi olarak ikamet etse de. Fakat bu dikkatin muhatabı olmayı da istemiyor.

Kişisiz aşırı bir dikkatin kıyısında, bilinmeden kalan soğuk bir mutluluk var.

Dikkat adama dair her şeyden habersiz, adam bu dikkati ancak içinde dikkatin onu tuttuğu sonsuz bir umursamazlık sayesinde seziyor sezmesine, ama aşırı bir hassasiyetle ve sürekli hissedilmez temaslar sayesinde dikkat adamı zaten hep kendisinden koparmış ve bir anlığına dönüştüğü dikkat için özgür kılmış oluyor.

Gizem hiçtir hatta hiç, gizemli olduğunda bile. Dikkat nesnesi olamaz. Dikkat, eşit ve kendisine mükemmel denklik olarak her türlü merkezin yokluğu olduğunda, gizem dikkatin merkezidir.

Dikkatte dikkatin merkezi ve çevresinde perspektifin, manzaranın, içeriden ve dışarıdan görülmeyi bekleyen düzenin yayıldığı merkezi nokta kaybolur.

Dikkat başıboştur ve ikamet edilmeyendir. Boş, boşluğun beraklığıdır.

Gizem: onun özü her zaman dikkatin berisinde olmasıdır. Ve dikkatin özü, kendi içinde ve kendisi sayesinde, her daim dikkatin berisinde ve tüm bekleyişlerin kaynağı olanı koruyabilmesidir: gizemi.

Dikkat (*attention*), dikkatten kaçanın kabulü, beklenmeyene açılış, her bekleyişin beklenmeyeni olan bekleyiş (*attente*).[1]

* Hemen sonrasında konuşmaya başlamıştı kadın: "Sizinle konuşmak istiyorum." Sonrasında onunla konuşmayı sürdürdü, fakat hiçbir şey ilk kelimeler kadar etkilememişti onu.

Kendisine ilişkin olarak öylesine şaşırtıcı biçimde boşboğaz görünüyordu ki, onu yaşamla nerdeyse uzlaşmaz olan bir ketumluğa zorlamaktan başka bir amacı yoktu –adam bundan hiç şüphe duymuyordu.

"Hikâyeyi sanki dokunaklı, dikkate değer, ilginç bir şey söz konusuymuş gibi dinliyorsunuz." İşte bu şekilde dinliyor adam.

Sadece biraz dikkat talep eden bir hikâye. Fakat aynı zamanda dikkati sunan bekleyişi de talep ediyor.

* Bende birisi kendisi ile sohbet ediyor.

Bende birisi bir başkası ile sohbet ediyor. Onları işitmiyorum. Fakat, onları ayıran ben ve aralarında ısrarcı olduğum bu ayrım olmaksızın birbirlerini duyamayacaklar.

---

[1] Blanchot, "dikkat" anlamına gelen "*attention*" ile "bekleyiş" anlamına gelen "*attente*" kelimelerinin ilişkisini gösterecek biçimde terimleri kullanıyor (ç.n.).

* Işığın kadını çektiğinin farkına varıyor adam; fakat öyle bir ışık ki bu, kaynağı, adamın sürüp gitmesini durdurmamayı örtük olarakkabul etmiş olduğu tasvirin bir noktasıymış gibi görünüyor.

Bunu sanki hatırlıyormuşsun gibi tasvir etme.

* Adam kendisine "Benden ne bekliyor?" diye sorduğunda, aslında kadının beklemediğini, bekleyişin sınırında olduğunu hissediyor.

* Kadın beklemiyordu, adam beklemiyordu. Yine de aralarında bekleyiş mevcuttu.

* Dikkat bekliyor. Adam, kendisinden ayrı ve kendisinin dışında bekleyen bu bekleyişin kendisininki mi olduğunu bilmiyor. Yalnızca onunla birlikte bekliyor.

Bekleyişin adamda topladığı dikkatin hedefi, beklediğinin gerçekleşmesini elde etmek değil, fakat sadece bekleyişle gerçekleşebilecek tüm şeylerin birbirlerinden uzaklaşmasına müsaade etmektir, gerçekleşemez olanın yaklaşması.

Sadece bekleyiş dikkat verir. Tasarısı olmayan boş zaman, dikkat veren bekleyiştir.

Adam dikkat yoluyla kendisine hiçbir dikkat göstermiyordu, ne kendisine ne de herhangi bir şeye; fakat bekleyişin sonsuzluğuyla, bekleyişin elinden kaçan uç sınıra sürüklenmişti.

Bekleyiş, beklenen her şeyden vazgeçerek dikkat veriyor.

Adam, dikkat yoluyla, onu, ulaşılmaya müsaade etmeyen uç sınıra taşıyarak beklenmeyene açan bekleyişin sonsuzluğunu elinin altında tutuyor.

* Dikkatsiz sözlerin tehlikesinden başka bir tehlike yoktu artık.

Dikkat onu asla terk etmiyordu; adam dikkatte acımasızca terk edilmişti.

* Bir sözün diğerinden daha önemli olduğunu düşünmüyordu, her biri tüm diğerlerinden daha önemliydi, her cümle en önemli cümleydi; fakat buna rağmen hepsi söylenmeyebilecek cümlelerden birinde bir araya gelmeye çalışıyordu sadece.

* "Asla böyle bir söze cevap vermeyeceksin." Adam hemen akabinde doğruluyor ve soruyor: "Kim söyledi bunu?" Ve her yerde büyük bir sessizlik hâkim olduğu için şunu da soruyor: "Kim sessizliği koruyor?"

Kadının konuştuğunun ve ona sessizliği geri verecek, sessizliği ondan alacak kimsenin olmadığının farkında.

* Adam kadını dikkatlice izledikçe, kadının hiç fark ettirmeden geri çekildiği ve onu da bu çekilme hareketinde sürüklediği izlenimine kapılıyordu. Hareketsizliklerine yer açarak her ikisi de, hareketsiz halde, geri çekiliyordu. Birbirinin yanına uzanmış, birbirine sıkıca sarılmış haldeler ve kadın uzaklaştığında yeniden

yakalanıyor; uzaklaşınca, adamın üzerine kapanıyor, mesafesiz bir mesafeden, kadına dokunup adama dokunmuyor.

* Dehşetin ıssız mekânı.

* Adam uyanırken geceyi geçirdiği odayı tanımıştı, yaptığı tercihten memnun olmuştu. Tam sevdiği gibi, orta halli bir otelin oldukça dar fakat uzun, alışılmadık biçimde uzun odalarından biriydi. Yanında, sırtı kendisine dönük genç kadının bedeni uzanıyor. Gecenin büyük bir bölümünde kadının kendisiyle konuştuğunu hatırlıyor.

* Kadına, "onu sizin tanıdığınızdan daha uzun süredir tanımıyorum" diyor; kadın bu sözcüklerden çok etkilenmiş gözüküyor. Daha sonra bunun doğru olmadığını göstermeye çalışacak: "Fakat," diyor kadın, "yalnızca sizi tanıdığımdan beri tanımıyorsunuz onu."

"Eğer sözüm birdenbire bana kendisini işittirseydi ne olurdu?"

"Kendimi işitmek için kendimi işitmem değil fakat işitilebilir hale getirmem gerekecek."

* Adam ne zamandan beri bekliyordu? Bekleyiş her daim, kendisinde başlangıcı taşıyan, sonu askıya alan ve bu aralıkta bir başka bekleyişin aralığını açan bekleyişin bekleyişidir. Hiçbir şeyin beklenmediği gece bu bekleyiş hareketini tasvir ediyor.

Beklemenin imkânsızlığı temelde bekleyişe aittir.

Adam sadece beklemenin imkânsızlığına bir yanıt olması için yazmış olduğunun farkına varmıştı. O halde söylenen bekleyişle ilintiliydi. Bu aydınlık ışık onu kat etmişti, fakat sadece kat etmekle kalmıştı.

* Ne zamandan beri beklemeye başlamıştı? Kendisini, özel şeyler için duyduğu arzudan, hatta şeylerin sonu için duyduğu arzusundan kurtararak bekleyiş için özgür kıldığından beri bekliyordu. Bekleyiş artık bekleyecek hiçbir şey olmadığında, hatta bekleyişin sonu dahi olmadığında başlar. Bekleyiş beklediğini bilmez ve beklediğini yıkar. Bekleyiş hiçbir şey beklemez.

Beklenen nesnenin önemi ne olursa olsun, bekleyiş hareketi tarafından sonsuzca aşılır. Bekleyiş her şeyi eşit derecede önemli eşit derecede beyhude hale getiriyor. En ufak bir şeyi beklemek için bile hiç tükenmeyecek gibi görünen sonsuz bir bekleyiş kudretine sahibiz.

"Bekleyiş teselli etmez." – "Bekleyenlerin teselli edilecek hiçbir şeyleri yoktur."

* Bekleyiş adamın duyduğu kaygıya bağlı olsa da, bekleyiş, kendine has huzurlu kaygısıyla, onunkini uzun zaman önce sona erdirmişti. Bekleyiş için bekleyiş tarafından özgürleştirildiğini hissediyor.

* Bunlar zaten öyle eski sözler, ve kadın onları formüle ettiğinde, öyle uzun zamandan beri düşünülmüşler ki, dışarıdan parlak, içeriden sönük bir hakikati yeniden sunuyorlar.

Kadının tüm söyledikleri eski düşünceleri ve kadim sözleri yeniden sunuyor. Buradan başka bir yerde adam bunları anlardı, burada ise çok geç işitiyor.

* Kadın kendi içine gizlenmiş, ona yönelip ondan uzaklaşırken; adam onu nasıl görebilirdi? Adamın, adam ona bakar bakmaz, adama bakan bir düşünceye karşı savaşması gerek.

* "Bunun sözünü etmeyin. Artık bunu düşünmeyin, her şeyi unutun." – "Her şeyi unuttum. Hatta sizi de unuttum." – "Evet, beni unuttunuz."

Aralarında hakiki bir diyalog yoktu. Sadece bekleyiş söyledikleri arasında bir ilişkiyi sürdürüyordu; beklemek için sarf edilen sözler, sözlerin bekleyişi.

* Bekleyişte her söz ağır ve başına buyruk hale gelir.

* Adam, kadının onu izleyeceğine dair bir güvence olmamasına rağmen onun önünde olmalı ve her daim önden gitmeliydi. Kadının ona söyleyeceği şeyleri işitebilmesi için öncelikle kendisine söyleyeceklerini söylerken kullanacağı kelimeleri keşfetmeliydi. Öylece yürüyorlardı, hareketin içinde hareketsiz.

* Hep aynı sabah aydınlığı.

* Adam kadına uzunca bir süre baktığında, onun yerinde ve onunla üst üste binmiş halde, tekrar bakmak zorunda olmaktan korkmadığı bir kişinin yokluğuyla karşılaşıyor.

* Kısır bekleyiş, hep daha yoksul ve daha boş. Gebe bekleyiş, bekleyişte hep daha zengin. Biri diğeridir.

* Kadının orada olduğu düşüncesi; her ne kadar, bir yandan mevcudiyetiyle olan gizli ilişkisini doğrularken öte yandan kendi sözleriyle bir şekilde bu mevcudiyeti hep inkâr etse de.

* Boşluğun sayılamaz nüfusu.

* Aynı gün geçiyordu.

* Adam kadını bir kere, iki kere, sonsuz kere görmüştü. Kadının yakınından geçmişti ve onun mevcudiyetini silmemişti. Kadının kendisi hakkında hiçbir şey bilmediğinden hiç şüphe etmedi. Kadın adamı yok sayıyordu, o da bunu kabulleniyordu. Öncelikle nasıl bir yaşam gücü, ikiye katlanmış bir yalnızlığın yol açtığı ne derin bir yaşam; sonunda yanılgının ve hatanın yol açtığı nasıl bir ağırlık. Bunu bir kere kabul eden bitmez tükenmez bir sebat göstermeli.

Kadın, adamın yaptıklarına ve söylediklerine hiç kimsenin göstermediği kadar ihtimam gösterirken, adamı yok sayıyor.

Adama öyle görünüyor ki, kadın kendi varlığından ne kadar şüphe ediyorsa o kadar da inanıyor. Belki de kadın şüphe etmiyor, inanmıyor.

* Kadın tüm inancını inanmadığı bu şeye vermişti.

* Kadın adamın ne yaptığına dikkat etmiyor, adam hiçbir şey yapmıyor; aynı şekilde söylediklerine de dikkat etmiyor: adam konuşmaktan çok dinliyor; belki bizzat ona dikkat ediyor, bekleyişin adamdan kurtardığı ve mekânın dikkatli kayıtsızlığı olan o adama.

Bunlar kalp atışlarıydı, umudun huzursuzluğu, yanılgının kaygısıydı.

* Adam bekleyişe katlanmıştı. Bekleyiş onu ebedi kılmıştı, ve artık elinden gelen sadece ebediyen beklemekti.

Bekleyiş bekliyor. Bekleyen, bekleyiş yoluyla beklerken ölüyor. Adam bekleyişi ölüme taşıyor ve sanki ölümden, öldüğümüzde hâlâ beklediğimiz şeyin beklenişini yaratıyor.

Beklenen bir olay olarak görülen ölüm bekleyişe son vermeye muktedir değil. Bekleyiş ölüm gerçeğini, ulaşmakla bekleyişin sona ermediği bir şey haline getiriyor. Bekleyiş ölümün beklenebilecek bir şey olmadığını bize öğretiyor.

Bekleyiş içinde yaşayan, yaşamın bekleyişin boşluğu olarak ve bekleyişin de yaşamın ötesinin boşluğu olarak başına geldiğini görüyor. Bu iki hareketin değişken belirsizliği bundan böyle bekleyişin mekânı olacak. Her adımda burada fakat buna rağmen ötedeyiz. Fakat bu öteye, ölüm yoluyla ona erişmeden varıldığı için, bu öte beklenir ama ona ulaşılmaz; onun esas niteliğinin, ancak bekleyişte ulaşılabilmek olduğu bilinmeksizin.

Bekleyiş olduğunda beklenen hiçbir şey yoktur. Bekleyiş hareketinde ölüm beklenilebilir olmaktan çıkar. Bekleyiş, vuku bulan her şeyin bekleyiş tarafından yolundan edildiği mahrem huzurda ölümün bekleyişe yeterli olabilecek şey olarak vuku bulmasına müsaade etmez, fakat onu, askıda, dağılma halinde ve her an bekleyişin boş eşitliği tarafından aşılmış olarak tutar.

Bekleyiş ile ölümün garip karşıtlığı. Adam, ölüme kayıtsız bir bekleyiş içinde ölümü bekliyor. Ve aynı şekilde ölüm kendisinin beklenmesine müsaade etmiyor.

* Ölüler can çekişerek diriliyorlardı.

* "Bana sorularımla yanıt veriyorsunuz." – "Sizin sorularınızı yanıta dönüştürüyorum."

* Kadın adama "Bunu asla bilemeyeceksiniz. Beni asla konuşturamayacaksınız. Neden burada sizinle olduğumu hiçbir zaman öğrenemeyeceksiniz" demek için ifadeler aramaya başladığında, işte o zaman, hareketsiz ve kayıtsız bir vücut olarak kalırken ka-

dının böylesine tutkulu bir ses olmasına müsaade eden coşkulu harekette, adam kadının, kendisine birden bire, sesinin düzeyini dahi değiştirmeden ve hatta belki de kelimelerini dahi değiştirmeden "Öyle davran ki seninle konuşabileyim" dediğini işitti. Bu ricayı bir daha asla unutamayacaktı.

Adam günler boyunca, kelimelere sığınarak ve sessizliğe bürünerek kadınla mücadele etmişti. "Hayır, ben olmamı istediğiniz kişi değilim." Uzun bir süre sonra kadın adamın sözünü keserek: "O halde kim olurdunuz?" Adam, bir tür ihtiyat ve belki de daha ciddi bir zorluk dolayısıyla, bunu kesin olarak yanıtlamak istemediğinden, kadın muzaffer bir edayla son noktayı koydu: "Bakın, söyleyemiyorsunuz, reddedemiyorsunuz bile."

* "Bana doğru konuşmuyorsunuz, sizi işitmek için burada olmayan birine doğru konuşuyorsunuz." – "Peki ya siz burada mısınız? – "Buradayım."

* Adam kadını hiç hayal etmemişti. Kadın adamı hiç hayal etmemişti. Her ikisi de sadece birbiri için yaratılmış olmalarını isteyecekleri biri tarafından hayal edilmişti.

* Kadın uzanmış, yüzünü kısmen çevirmiş. Masa yatağın karşısında, adam sessizliği neredeyse şeffaf hale getiren sürekli bir gürültüyle yazıyor. Birdenbire kadın ona şu soruyu yöneltiyor: "Gerçekte kimsin sen? Sen sen olamazsın ama birisin. Kim?" Çalışmasına ara veriyor, başını önüne eğiyor. "Sana soruyorum."

Adam da kendisine soruyor. "Şüphe etme," diyor adam, yavaşça. "Beni bulan [şey] olmayı seçiyorum. Ben tam da az önce söylediğinim." – "Kim?" diye haykırdı neredeyse kadın. "Evet, az önce söylediğin şey."

* Şimdi sıra bizde, biliyoruz.

* Bekleyişin çürümesi, sıkıntı. Durgun bir bekleyiş, öncelikle kendisini bir nesne olarak kabul eden, kendinden hoşnut ve sonunda kendinden nefret eden bir bekleyiş. Bekleyiş, bekleyişin dingin kaygısı; düşüncenin bekleyişte hazır bulunduğu dingin yayılma haline gelen bir bekleyiş.

* Hareketsiz, masada oturuyordu kadın; yatakta adamın yanına uzanmıştı; kimi zaman kapının yanında ayakta ve çok uzaktan gelirmiş gibi duruyordu. Onu ilk defa böyle görmüştü işte. Ayakta, hiçbir şey söylemeden içeri giren ve etrafına dahi bakmayan kadın, sanki mekânın mevcudiyetini her daim kendisinde taşırmış gibiydi; ve elbette, eğer onunla her kadınsı figür arasında, onu bunlardan her birine yakınlaştıran uzun bir aşinalık olmasaydı, çok geçmeden kendini bu odada davetsiz misafir olarak hissederdi, fakat gençliğin sağlam güvencesiyle, onun gelişinde olağanüstü hiçbir şey görmüyordu, tıpkı az önce ona işaret etmek için tereddüt etmediği gibi: kadın oradaydı, adam onun gitmesine izin vermeyecekti.

Adam buradaydı, kadın onun gitmesine izin vermeyecekti.

* Seni terk ettiğimi hatırladığında, bu doğru, haklısın. Seni terk dahi etmediğimi hüzünle dile getirdiğinde, bu doğru, haklısın. Fakat benim kendimi terk ettiğimi düşünüyorsan o halde şu an yanında duran kim?

* "Gelin." Kadın yavaşça yaklaşıyordu, kendisine rağmen değil fakat adamı şaşılacak derecede dikkatli kılan bir tür derin dalgınlıkla yapıyordu bunu.

Kadın konuşmuştu, fakat onu dinlemiyordu. Sadece dikkati ile onu kendisine çekmek için dinliyordu.

* Mevcudiyet sıkışık, yer engin.

* "Eh, nihayet sonunda açıkça söylediniz." – "Neden? Her zaman açık değil miydim? – "Çok açık, belki de sizin aracılığınızla ifade bulmaya çalışan açık olmayan bir hakikat için fazlasıyla açık."

Adam biliyordu ki, ne onda ne de kendisinde, kendilerinin dışında, onlara eşlik etmek ya da yoldan çıkarmak için bekleyen bu düşünceye ulaşmak için sarf edilen gayretten başka bir şey vardı.

Onu konuşmaya zorladıysa da asla ona kendi düşüncesine girmesi için baskı yapmamıştı. Adam ona düşünceler atfetmiyordu. Düşünce kelimesi yeterince şeffaflık, yeterince belirsizlik taşımıyordu. Kadın sadece konuşuyor, sadece susuyordu.

* Adam onu kendine çekiyordu, nasıl becermişti bunu? Hareketsiz, hissedilemez bir kuvvetle kendisine çekiyordu durmadan. Ve hatta kadın, adamın kendisine uyguladığı ve çekimin dönüşüyle onun da adama uyguladığı çekimin mekânıydı: başıboş bir hareketsizlikle, burada ve sabitlenmemiş halde, hareketsiz tutulu kalmıştı.

Ta kendi dışındaki adama kadar kendi dışında başıboştu kadın.

* Kadın neyi unutmuştu? Çok mu önemliydi? Hayır, hiçbir ehemmiyeti yoktu. Bunu bir tür öfkeli barışla, gözyaşlarına batmış, ışık sızdıran, karanlıkla ağırlaşmış bir dinginlikle söylüyordu.

* "Neden bunu düşünüyorsunuz?" – "Düşünüyorum, hep düşüneceğim. Sonlandırılamayacak bir düşünce bu." Böylesi bir mahkûmiyeti işitmek tüylerini diken diken etmişti adamın.

* "Onların hatırladığını düşünüyor musunuz? – "Hayır, unutuyorlar." – "Unutmanın onların hatırlama biçimi olacağına inanıyor musunuz? – "Hayır, unutuyorlar ve unutuşta hiçbir şey muhafaza etmiyorlar." – "Unutuşta kaybedilenin unutuşun unutuşunda muhafaza edilebileceğine inanıyor musunuz?" – "Hayır, unutuş unutuşa kayıtsızdır." – "O halde büyülü bir şekilde, derinlemesine, ebedi olarak unutulacak mıyız?" – "Büyü, derinlik, ebediyet olmaksızın unutulacağız."

* Odaya, yavaşça, hafifçe, her engelin etrafından ustaca dolanarak, bir an için pencereden göz atarak birlikte girdiler: birlikte, ama farkında olmaksızın, birbirleriyle konuşarak, birbirlerine boşuna yanıtlar vererek; yine de sükûn ve nezaket içinde birbirleri için konuşmaya devam ederek.

* (Buraları mesken tutmuş iki varlık, iki eski tanrı. Benim odamdaydılar, onlarla birlikte yaşıyordum.

Bir an için diyaloglarına katıldım. Hiç şaşırmadılar. "Kimsiniz? Yeni tanrılardan biri mi? – "Hayır, hayır, sadece bir insan." Fakat itirazım onları durdurmaya yetmemişti. "Ah, yeni tanrılar! Nihayet geldiler."

Merakları hafif, büyülü ve kaprisliydi. "Ne yapıyorsunuz burada?" Onlara yanıt veriyordum. Fakat beni dinlemiyorlardı. Her şeyi, benim onlara aktardığım gibi kısmi bir hakikatle ağırlaşamayacak hafif bir bilgiyle kavrıyorlardı.

Güzellerdi, fakat kadına bahşettiğim dikkat onu benim için sürekli olarak yalnız hale getirmişti ve bu sayede güzelliği daha da çarpıcı hale geliyordu. Benim de onu cezbettiğimi söyleyebilirim, her ne kadar benim farkımda, özellikle de benim farkımda değilmiş gibi görünüyorsa da. Tüm gerçekliğiyle karşımdaydı; her ne kadar tarif edemesem de ona bakabilmekten büyülendiğim uzun bir kızdı. "Gelin" dediğimde, fazlasıyla dikkatimi uyandıran derin bir dalgınlıkla yaklaşıvermişti hemen. Adam ise temelli kaybolmuştu. En azından, böyle yaptığını düşünmek benim için daha kolaydı. Bir tanrı kaybolur mu?

O zamandan beri birlikte yaşıyoruz. Ve belki de bir gün benim yeni tanrı olacağım fikrine artık neredeyse direnmiyorum.)

Rüyasız bir gecenin rüyası.

* Kadın sıra dışı bir şekilde unutuşu arzuluyordu: "Burada unutuşun içinde miyiz? – "Henüz değil." – "Peki neden?" – "Bekliyoruz." – "Evet, bekliyoruz."

Unutuş, bekleyiş. Bir araya getiren, dağıtan bekleyiş; dağıtan, bir araya getiren unutuş. "Beni unutacak mısınız?" – "Evet, sizi unutacağım." – "Beni unuttuğunuzdan nasıl bu kadar emin olacaksınız?" – "Başka bir kadını hatırladığımda emin olacağım." – "Fakat hatırlayacağınız yine ben olacağım; daha fazlasına ihtiyacım var." – "Kendimi artık hatırlamadığımda daha fazlasına sahip olacaksınız." Hoşuna gidermiş gibi görünen bu fikir üzerine düşünüyor. "Birlikte unutulmak. O halde bizi kim unutacak? Unutuşta kim bizden emin olacak? – "Başkaları, başka herkes!" – " Fakat onları hesaba katamayız. Başkaları tarafından unutulmak hiç umurumda değil. Ben sizin tarafınızdan, sadece sizin tarafınızdan unutulmak istiyorum." – "Güzel, o halde sen beni unuttuğunda emin olacağım." – "Fakat", diye söze başladı kadın, hüzünlü bir şekilde, "seni hâlihazırda unuttuğumu hissediyorum."

Kadın onu unutuyordu, her şeyi hatırlıyordu, fakat her şeyde onu unutuyordu: ağır ağır, tutkuyla. Kadın içeri girdiğinde –adam ona bir işaret yapmış mıydı? Çekimin bu kolaylığından faydalanmış mıydı?–, hâlihazırda, baki olanı fani bireye emanet ederek, her şey unutulmuş olsun diye her şeyi söylemeye çalışan

unutuş eyleminin içindeydi. Kadın unutuyordu, neredeyse unutuştu ve unutulmuş olanın gözle görünür güzelliğiydi.

* Sadece tanrılar unutmaya muktedirler: eskiler uzaklaşmak için, yeniler geri dönebilmek için.

* Kadın onu unutmuyordu, kadın unutuyordu. Adam kadın için, kadında kaybolmuş olduğu unutuşta, eskiden neyse hâlâ oydu. Adam da onu unutuyordu: hatırlamayan hatırlanamaz.

Buna rağmen her şey değişmeden kalıyordu.

* Adam bunun pekâlâ farkındaydı: kadını nazik bir şekilde unutuşa itiyordu. Kadını ona doğru çekerek, her daim daha derinlemesine, daha yüzeysel olarak unutmakta olduğu birine doğru çekiyordu. Kelimeler söylenmiş, sözler tutuşmuş, sessizlik ateş tarafından kat edilmişti. İkisi de kendilerinden mahrum kalmış halde birbirlerine yükleniyorlardı hâlâ. "Neden sizi unutmalıyım?" Unutuş nihai amaç mıydı? Bekleyiş, unutuş.

"Sizi, hakkınızda hiçbir şey bilmemek ve kendimi tamamen sizde kaybetmek için tanıdım."

* İşte tanrılar böyle yaşamıyorlar mı? Yalnız başlarına, benzersiz, onlardan yayılan ışığa yabancı. Beni pek rahatsız etmiyorlardı doğrusu. Varlıklarına alışmıştım. Beni dikkate almamalarından memnundum, fakat bu dikkate almayışın aşırı bir ihtiyattan mı yoksa ilahi bir kayıtsızlıktan mı kaynaklandığını kestiremiyordum. Eski tanrılar, eski tanrılar, ne kadar da yakınlar bize.

* Unutuş, hiçbir şeyi unutmayan hatırlayışta unutuşa rıza göstermek.

* "Beni unutuşa siz ittiniz." – "Kabul edin ki nazikçe yaptım." – "Evet, nazikçe, şefkatle, hiçbir şey daha nazik olamazdı." – "Bu, çekiciliği içindeki unutuşun nezaketiydi." – "O halde neden bana hatırlattınız?" – "Size unutturmak için." – "Fakat zorunlu olarak her şeyi unutmuştum." – "Hayır, unutuşun zorunluluğuna uygun olarak değil.

Onları yeniden birbirlerine taşıyabilecek aynı hareket ile adam bekliyor, kadın unutuyor. Fakat adam biliyor ki bekleyiş, sadece şimdiki anda gerçekleşebilecek bu buluşmadan onu men ediyordu. Bekleyiş her zaman anın olmadığı yetkedir (*instance sans instant*).[2]

"Beni konuşturdunuz, neden? Neden bütün bu kelimeleri verdiniz bana?" – "Vermekten çok aldım." – "Bu kelimeler bana sizin bekleyişinizden geldi, gayet iyi bildiğiniz gibi, ve sanırım bu sözlerde her şeyi unuttum." – "Unutmak aynı zamanda iyi bir şey." – "Evet, bu unutuş kelimeleriyle, varlığımı hep daha çok ortadan kaldırmak istiyorsunuz." – "Çünkü unutuş her kelimede hâlâ sizin mevcudiyetinizdir."

* Ne kadar unutabilirsen unut, unutuşun sınırlarını bulamayacaksın.

[2] "Bekleyiş her zaman anın olmadığı acilliktir" şeklinde de yorumlanabilir. Blanchot *instance* (yetke, merci, acillik) ile *instant* kavramları üzerinden bir oyuna başvuruyor [ed.n.].

* "Eğer her şeyi hatırlasaydım ve her şeyi söyleseydim size, bizim için sadece tek bir hafıza olacaktı." – "Ortak bir hafıza mı? "Hayır", dedi adam, gösterişli bir tavırla, "hafızaya asla ortaklaşa ait olmayacağız." – " O halde unutuşa ait olacağız." – "Belki unutuşa." – "Evet, unuttuğum zaman hâlihazırda kendimi size daha yakın hissediyorum." – "Fakat yaklaşınanın olmadığı bir yakınlıkla." – "İşte tam da bu," dedi kadın, canlı bir şekilde, "yakınlaşmanın olmadığı." – "Hakikatin de, sırrın da olmadığı." – "Hakikatsiz, sırsız." – "Sanki siliniş her karşılaşmanın son mekânıymış gibi. Unutuş, bizi, aramızda hâlâ ortak olan ne varsa ondan yavaşça, sabırla ve bir o kadar da garip bir hareketle ayıracak." Kadın onu dinlerken düşünüyordu, sonrasında daha alçak sesle devam etti: "Yeter ki unutuş varlığını bir sözde sürdürsün." – "Unutuş sözü." – "O halde her şey bir anda unutulacak?" – "Her bir şey her şeyde." – "Peki, her şeyin kendisinde unutulduğu bu an nasıl unutulacak?" – "Unutuş unutuşa düşer."

* Beklemek, fırsatı beklemekti. Ve fırsat sadece bekleyişten çalınan anda ortaya çıkıyordu, beklemenin artık söz konusu olmadığı anda.

* Varlık unutuş için hâlâ bir isim.

* "Size daima her şeyi söylemedim mi?" – "Evet, bu doğru, harikuladeydiniz." Adam durdu. "Fakat bu belki de bizim şanssızlığımızdı." Kadın hiçbir şey söylemediği için devam etti adam: "Bu bizim şanssızlığımızdı. İlk andan itibaren, benimle son dere-

ce içten, harikulade bir şekilde konuştunuz. Her şeyin aramızda söylenmiş olduğu o ilk anları asla unutmayacağım. Fakat eksiğim bilmemekti. Bugüne kadar sadece bildiklerimi öğrenebildim." – "Size güveniyordum, kendimle konuşur gibi konuşuyordum sizinle." – "Evet ama siz biliyordunuz, ben ise bilmiyordum." – "Peki neden beni uyarmadınız? Beni durdurmanız gerekirdi." – "Etkisi çok kuvvetliydi, başka hiçbir şey istemiyordum, daha fazlasına sahip olamazdım." Kadın düşündü ve birden karar vermiş gibi garip bir ciddiyetle adama döndü: "Sizinle ilk andan itibaren kendisine çoktan her şeyi söylemiş olduğum, istediğim her şeyi söylemiş olduğum biri olarak mı konuştum?" – "Evet, sanırım bu doğru." – "İşte sır buydu: size çoktan her şeyi söylemiş olmamdı." Ve adam yanıt vermediği için devam etti: "Hayal kırıklığına uğradınız. Başka bir şey bekliyordunuz." – "Hayır, hayır, dedi başını sallayarak. Harikuladeydi."

* İlk kelimesinin ne olduğunu biliyordu; ona "Gelin" derken –ki hemen ardından kadın ona yaklaşmıştı– sadece her şey zaten söylenmiş olduğu için konuşmaya başlanılan bu çekim dairesine onu dahil ettiğine emindi. Kadına çok mu yakındı? Artık aralarında yeterli mesafe yok muydu? Ve kadın kendi yabancılığında fazlasıyla teklifsiz değil miydi?

Kadını cezbetmişti, onun büyüsü, hatası işte buydu. "Beni cezbetmediniz, beni henüz cezbetmediniz."

* Kadın onu ne kadar unutursa, bekleyiş tarafından, adamla birlikte bulunduğu yere doğru çekildiğini o kadar çok hissediyordu.

"Neden bu odayla bu derece ilgileniyorsunuz?" – "İlgileniyor muyum?" – "Diyelim ki size cazip geliyor." – "Çünkü siz beni oraya çektiniz."

Adam onu çağırmıştı, kadın gelmişti. Çağrısıyla gelerek, gelişinde adamı çağırarak.

"Söylediğinizin belki de fazlasıyla anlamı var, kendine has bir anlamı. Sanki başka yerde değil de sadece burada ifade edilebilirmiş gibi." – "Olması gereken bu değil mi?" – "Kastettiğim başka bir yerde her şeyin başka bir anlamı olacağı değil sadece, fakat sözlerinizde durmadan olduğumuz yerden söz eden bir şeylerin olması. Neden? Ne oluyor burada? Bu söylenmeli." – "Bunu daha önce dile getirdiğime ve sözlerimi sadece siz duyduğunuza göre bunu bilecek olan sizsiniz."

Bunu tek duyan olmak. Bu, onu, kararlılıkla yetinmeyen bir dikkat keskinliğine zorluyor.

"Ne oluyor burada? Şimdilik konuşuyoruz." – "Evet, konuşuyoruz." – "Fakat konuşmak için gelmedik buraya." – "Yine de konuşarak geldik."

* Kadın oradaydı, doğru. Adam, kendinde toplanmış, kendi içinde aklı kendinden uzaklaşmış kadını bütünüyle bakışları altında tutuyordu. Ve kadını sürekli, kusursuzca ama yine de tesadüfen görüyormuş gibiydi. Bu harikulade, rahatsız edici kesinlikten başka bir yüzü yoktu kadının.

Görünür, ancak görünüşü bu görünürlükten dolayı değil.

Her daim ışığı önceleyen bir ışık aracılığıyla onun tarafından görülme hakkını olumlayarak, ne görünür ne de görünmez; ama bu belki de doğru bir ışık değildi, kendilerine ilişkin bir sırdan kaynaklanan ve onları yine kendilerinden habersiz hallerine koyan ortaklaşa paylaştıkları bir aydınlık sadece. Aydınlık olmayan bir aydınlık, cazibenin uzak bir olumlanması, henüz adamın kadına bakmamış olmasından kaynaklanan melankolik ve mutlu bir bilgi.

Yüz, kadının adam tarafından görülme hakkının en alâ olumlanması, her ne kadar kadın o zamanlar görünür değildiyse de.

* "Beni görüyor musunuz?" – "Elbette sizi görüyorum, sadece sizi görüyorum –fakat henüz değil."

* Senin yazdıkların sırra vakıf. Kadın ise bu sırra artık sahip değil, onu sana verdi ve sen bu sırrın kaydını sadece elinden kaçıp gittiği için tutabildin.

* Cazibenin dili, her şeyin söylendiği yerde her şeyi söyleyen ağır, karanlık bir dil, aralıklanmayan aranın ve titremenin dili. Kadın ona her şeyi söylemişti çünkü adam onu cezbetmişti ve o da adama bağlanmıştı. Fakat çekim, içine girildiği anda, her şeyin söylendiği yere doğru çekimdi.

* "Beni görüyor musunuz?" – "Elbette sizi görüyorum." – "Bunun çok bir anlamı yok, herkes beni görebilir." – "Fakat belki de benim sizi gördüğüm gibi değil." – "Başka bir şey isterdim, başka

bir şey istiyorum. Bu çok önemli. Beni göremeseydiniz de beni görebilecek miydiniz?" Adam düşündü: "Hiç şüphesiz: kendi içimde." – "Tam anlamıyla görünmez demek istemiyorum. Bu kadarını istemiyorum. Fakat görünür olmam gibi basit bir nedenden dolayı beni görmenizi istemezdim." – "Benden başka hiç kimse sizi görmesin!" – "Hayır hayır, herkes için görünür olmak umurumda değil fakat sadece sizin tarafınızdan daha kuvvetli bir neden için görülmek, anlarsınız ya, ve..." – "Daha kesin bir neden mi?" – "Daha kesin, ama görünür şeyleri görünür kılan şu güvence olmadan gerçekten kesin değil." – "Peki her zaman mı?" – "Her zaman, her zaman, fakat henüz değil."

Bu diyaloğu kadına dair kafasında tasarladığı görünüşte kavrayacakmış gibi geliyordu adama, ancak daha sonra anlayacağı bir uyarı gibi.

Eğer bizi önceleyen bir güç sayesinde görünür isek o halde adam kadını bu gücün dışında görüyordu, bir günahı, harikulade bir günah fikrini çağrıştıran ışıksız bir hakla.

* Yüz, kadını fazlasıyla görünür kılacak bu uç ve acımasız sınır, kadından yükselen huzurlu aydınlıkta dağılıyor.

* Kadın adamla konuşuyor, o işitmiyor. Buna karşın kadın kendisini benim sayemde onda duyuruyor.

Adam hakkında hiçbir şey bilmiyorum; ne içimde ne dışımda bir yer ayırıyorum ona. Fakat kadın onunla konuşursa, ben kadını onu duymayan adamda duyuyorum.

* Kadın unutulabilsin diye öylece duruyordu, unutuştan gelen huzurlu bir hareketle, kadının onu sürüklediği unutuşun üzerine titriyordu adam. Unutan, unutulanlar. "Eğer sizi unutursam siz kendinizi hatırlayabilecek misiniz?" – "Kendimi, sizin beni unutuşunuzda." – "Fakat ben mi sizi unutacağım, siz mi hatırlayacaksınız?" – "Ne siz, ne de ben: unutuş beni sizde unutacak, ve bu kişisiz hatıra hatırlayandan beni silecek." – "Eğer sizi unutursam, o halde unutuş sizi ebediyen kendi dışınıza çekecek, öyle mi?" – "Unutuşun çekiminde ebedi olarak kendi dışıma." – "Şu andan itibaren birlikte olduğumuz şey bu mu?" – "Şu andan itibaren biz artık işte buyuz, ama henüz değiliz." – "Birlikte mi?" – "Birlikte, fakat henüz değil."

* Kadın onunla konuşuyor, o işitmiyor, ben kadını adamda duyuyorum.

* Unutarak, bu unutuşta bizden silinen kişi aynı zamanda bizdeki kişisel hatırlama gücünü de siliyor; o zaman kişisel olmayan hatıra, bizim için unutuşun yerini tutan kişisiz hatıra uyanıyor.

* Kadında günü, geceyi, sürmüş olanı, sonlanmış olanı hatırlıyor fakat kadının kendisini hatırlamıyordu adam.

Hatırlasaydı, unuturdu.

Şimdi kelimeleri mi unuttuğunu yoksa usulca ve belli belirsizce kelimelerin mi unuttuğunu bilmiyordu.

Berrak unutuşta, kelimelerin hoş hatırasında, hatırlayıştan unutuşa gitmek. Şeffaflıklarında ya da, bu şeffaflık yoksa, soyut

yoksulluklarında unutuşun uysal aydınlanışını ayırt ediyordu adam. Onlarda unutuşun uysal ortaya çıkışı, en büyük uysallığı talep eden uysallık.

Eğer unutuş için yaratılan kelimelerin bizi her an muaf tuttuğu unutuşa en azından bir defa kendimizi bırakabilseydik unutabilirdik.

* Aceleci, ebedi bir adım.

Ebediyetten yakınıyorlar; sanki ebediyet onlarda yakınıyormuş gibi. "Daha ne istiyorsunuz?" Ölürken memnun edemedikleri garip bir ölme arzusunu taşıyorlar hâlâ.

Unutuş, sadece unutuş, unutuşun imgesi, bekleyiş yoluyla unutuşa iade edilen imge.

"Peki ya şimdi, unutulduk mu?" – "Eğer biz diyebilirsen, evet, unutulduk." – "Henüz değil, lütfen, henüz değil." Arzunun ilelebet başıboş dolaştığı sessiz yürüyüş, dilsiz, kapalı mekân.

Kadın için kendisine doğru bir yol açarak ileriye doğru yürüyordu; ve kadın onları birbirine kaynaştıran bir hareketle sıkıca adama sarılmış, adamın adımlarına ayak uydurarak yürüyor, ama adımları aceleci, ebedi.

"Size eşlik eden başkaları da olacak." – "Belki de, fakat onlara eşlik eden benden bir başkası olacak." – " Bir başka kadın, ve fakat başka kimse değil." – "Bir başka erkek ve başka hiç kimse."

Sadece ebedi yakınlığın düşüncesi olan bir düşüncenin kıyısında yaşıyor.

* Kadın, ona, bir yabancı olan adama, kendisine yakın olan birinin kendisini ona vermek için henüz yeterince yakın olup olmadığını sorduğunda, adam, bunu kendisine sorarak, kadının onu kendisine tüm diğerlerinden daha yakın kıldığını anladı. Neden böylesi bir yakınlığı hemen kabul etmişti?

"Hâlâ bunu yapmamı istiyor musunuz?" – "Sizden bunu yapmanızı isteyerek bu isteği de size emanet ettim."

Adam reddetmişti, fakat reddetmiş olduğu şey, onun rızasına yabancı bir şekilde, reddine yabancı olabilmek için hâlâ önündeydi.

"Bu fikre ne zamandır sahipsiniz?" – "Sahip olduğumu anladığımda uzun zamandır benim için tanıdıktı." – "Aslında bunu hiç düşünmemeliydiniz; düşündüğünüzde ise bu sadece, onu düşünmeyi reddetmek içindi." – "Fakat bu reddediş düşüncenin bir parçasıydı."

Adam anlamıştı ki, kendisinden talep edilen, talep etmeye yeter görünen basit edimde sonlanmıyordu, özellikle de kadın bunu kışkırtıcı bir yumuşaklıkla önerdiğinde: "Kolay değil mi yine de?" – "Belki kolay fakat gerçekleştirilebilir değil." Kadının bir süre sonra bulduğu yanıt şuydu: "Çünkü bu ancak bir defaya mahsus gerçekleştirilebilir."

* "Benden talep ettiğiniz..." – "Sizden bunu talep etmiyorum." – "Bu bir şeyi değiştirmiyor, bunu benden talep etmiş olmayı isterdiniz." – "İsteyebileceğimi sanmıyorum, belki de hiçbir zaman istemedim." – "O halde bu her istekten daha büyük? Her halükâr-

da istemiyor muydunuz?" – "Sadece korkuyordum, istemekten korkuyordum."

* Kadın ne talep ediyor? Neden bu talep adama kadar ulaşmıyor?

"Sanki sizi bunu talep etmekten alıkoyacak olan şeyi istiyorsunuz. Bu yüzden onu talep etmiyorsunuz." – "Talep etmiyorum, onu sizin ellerinize bırakıyorum."

Hemen nasıl da büyük bir etki yaratıyor: adamın eli hakikatin üzerine kapanıyor, ondan uzak olan bu el kadının gözlerini açıyor.

* Kadın hiçbir şey talep etmiyordu, adamın sadece bu taleple ilişki dahilinde sürdürebileceği bir şey söylüyordu.

Kadın hiçbir şey talep etmiyordu, sadece talep ediyordu. İlk anlardan itibaren adama sunmak zorunda olduğu ve o zamandan beri –en azından adam ikna olmuştu– kadının tüm söyledikleri aracılığıyla adama doğru düzensiz bir yol açan bir talepti.

* Adamın düşündükleri, onun sadece bu sapmayı düşünebilmesi için, düşüncesinin yolundan sapıyordu.

* Adamdan talep edilen ve talep edilemeyen, tamamına erse de, hâlâ tamamlanmayı bekleyen: birbirine zıt olmayan fakat ikili olarak soruşturulan bu iki hareketin karşılaşma noktasında yaşıyor ve düşünüyordu.

"Şunu bana ver." Bunu adamdan isterken onun kendisine sunamayacağı tek armağanın *(don)* cömertliğini bekler gibiydi.

* Düşüncenin dingin yoldan çıkışı, bekleyişte kadının kendinden kendine dönüşü.

Bekleyişle, düşünceden sapan şey, kendi sapması haline gelen düşünceye geri dönüyor.

Bekleyiş, yolunu kaybetmeyen sapmanın, hatasız başıboşluğun mekânı.

* "Bunu neden bana soruyorsunuz?" – "Benim ihtiyacım olan insan sizsiniz: bunu her zaman biliyordum." – "Peki bu fikir nereden geliyor size?" Kadın çok düşünmeden: "Sizden. Bunu gayet iyi biliyorsunuz. Beni bu fikirle cezbettiniz." – "Bu konuda bir şey bilmek şöyle dursun, ifade dahi edemeyeceğimi kabul edersiniz sanırım?" – "Bu, onun bende olduğundan daha derin biçimde hâlihazırda sizde olduğunun kanıtı." – "Hayır, inanın bana bilmiyorum." – "İkimiz birlikte biliyoruz."

Adam bu düşüncenin aslında ikisinde ortak olmadığını, fakat ikisinin yalnızca bu düşüncede ortak olabileceklerini hissediyordu.

* Hiçbir şey saklı olmaksızın kaçıp giden.

* "Benden bunu istediniz çünkü imkânsızdı." – "İmkânsız, fakat mümkün, eğer bunu sizden isteyebildiysem." – "O halde her şey buna bağlı, bunu benden gerçekten isteyip istemediğinize?" – "Her şey buna bağlı."

* "Farz edin ki benden talep ettiğinizi, onu zaten yerine getirmiş olduğum için talep edebiliyordunuz" – "Öyle olsa bilirdiniz." – "Sizin bildiğinizden daha çok değil. Her şey şu şekilde olabilirdi: Benden istediniz, isteğinizi yerine getirdim, fakat ne ben ne de siz bu iki kararın ilişkisini biliyoruz; demek istiyorum ki bu kararlar hakkında bildiğimiz tek şey, onları hem benden hem sizden hâlâ saklayan ve onları bizim için her zaman gerçekleştirilemez ve erişilemez kılan tanıdık ilişki. Sizin talebiniz olmaksızın sezmemin bile mümkün olmadığı bir şeyi nasıl yerine getirirdim? Fakat böyle bir şeyi, eğer kendinizde tamamlanması yoluyla onu zaten öğrenmemiş ve ona nüfuz etmemiş olsaydınız benden nasıl isteyebilirdiniz?"

* "Reddettiğin her seferinde, kaçınılmaz olanı reddediyorsun." – "İmkânsız olanı." – "İmkânsızı kaçınılmaz kılıyorsun."

* Hiçbir şey saklı olmaksızın kaçan, kendisini doğrulayan fakat ifade edilemez kalan, orada ve unutulmuş olan. Kadının her defasında ve her daim bir mevcudiyet olması, düşünce şüphe edilmeyecek bir şekilde işte bu sürprizde kendini tamamlıyordu.

* Kadın mevcuttu, halihazırda kendi imgesi, ama imgesi kendi kendisini hatırlayış değil unutuştu. Adam onu gördüğünde, olduğu gibi görüyordu, unutulmuş olarak.

Kimi zaman adam onu unutuyordu, kimi zaman hatırlıyordu, kimi zaman unutuşu hatırlayarak ve bu hatırlayışta her şeyi unutarak.

"Belki de sadece mevcudiyetimiz dolayısıyla ayrıyız. Unutuşta bizi ne ayıracak?" – "Evet, bizi ne ayırabilir?" – "Bizi bir araya getirecek unutuş hariç hiçbir şey" – "Fakat ya gerçekten de unutuşsa?"

Kadının adamda, adamın da kadında bekleyişle ölçülebilecek bir unutulabilme gücünü fark etmiş olması olanaklı mıydı?

"Karşılaşmadık." – "Diyelim ki yollarımız kesişti: böylesi daha iyi." – "Kesişmenin bu karşılaşması ne kadar da acı verici."

* Uzun zamandan beri, mekândan söz ederek, sonlu ve sınırsız mekânı tüketerek mekânı ağırlaştıracak hiçbir şey söylememeye çalışıyordu.

* "Gerçekten bilmek istemiyordunuz, bunu hep hissettim." Adam istemiyordu. Bilmek istedi mi insan hiçbir şey bilmiyor.

* Gizli olan bir şeyle hiç kimse yüz yüze kalmak istemez. "Yüz yüze kolay olurdu, ama dolaylı bir ilişki içinde değil."

* "Bana bakmamış olan tüm bu bakışlarınız." – "Söylediğiniz ve muhatabı olmadığım tüm bu sözler." – "Ve geciken, direnen mevcudiyetiniz." – "Ve zaten olmayan siz."

Neredeydi? Nerede değildi?

Kadının orada olduğunu bilerek, onu kusursuz bir şekilde unutmuş olarak, onun burada ancak unutulmuş olarak var olabileceğini bilerek, ve kendisi de bunu bilerek, bunu unutarak.

"Hâlâ bir an var mı? – "Hatırlayış ile unutuş arasındaki an." – "Kısa bir an." – "Hiç durmayan." – "Ne hatırlanan ne unutulan bize gelince" – "Bizi unutarak anımsayan?".

"Unutmaktan kaynaklanan bu mutluluk niye?" – "Mutluluğun kendisi unutulmuş."

Bu ölümdür, diyordu kadın, ölmeyi unutmak işte ölüm budur. Nihayet şimdi olan gelecek. "Öyle bir şey yap ki seninle konuşabileyim." – "Evet, şimdi konuş benimle." – "Yapamam." – "Yapamasan da konuş." – "Benden öyle sakin bir şekilde imkânsızı istiyorsun ki."

Bu acı, bu korku, bu aydınlık nedir? Işığın ışıkta unutuluşu.

II

Unutuş, gizli kalan armağan.[3]

Unutuşu, gizlenen şey –gizli kalan armağan– ile uyum olarak buyur etmek.

Ne biz unutuşa doğru gidiyoruz, ne de unutuş bize doğru geliyor, fakat birdenbire unutuş zaten hep buradaydı, ve unuttuğumuzda, her şeyi zaten hep unutmuştuk: unutuşa doğru harekette, unutuşun hareketsizliğinin mevcudiyetiyle ilişki halindeyiz.

Unutuş unutulanla ilişkidir; bu ilişki, ne ile ilişki içinde olduğunu gizleyerek, sırrın anlamını ve gücünü elinde tutar.

Unutuşta, yolundan sapan ve unutuştan gelen bu sapma var, bu da unutuşun kendisi.

* Daha sonra, her şeyi çoktan unutmuş olma ihtimaline karşı sakin ve ihtiyatlı bir şekilde uyandı.

Bir kelimeyi unutarak, bu kelimede tüm kelimeleri unutarak.

---

[3] Fransızcada "*latent*" (gizli kalan, gizil, belirti göstermeyen) sıfatı ile "*l'attente*" (bekleyiş) kelimesinin sessel benzerliğinden yararlanılarak bir kelime oyunu yapılıyor. Burada "*Le don latent*" (gizli kalan armağan) ifadesi aynı zamanda "*le don l'attend*" (armağan onu bekler) diye de okunabilir [ed.n.].

* "Gel ve kaybolanın uyumunu, bir kalbin hareketini bize geri ver."

* Unutuşun söze böylesine güvenmesi ve sözün unutuşu misafir edebilmesi garipti, sanki sözün sapmasıyla unutuşun sapması arasında bir ilişki varmış gibi.

Unutuş yönünde yazmak.

Unutuşun dile gelen her sözde peşinen konuşması, her kelimenin sadece unutulmaya mahkûm olduğu anlamına gelmez; aynı zamanda unutuşun istirahati sözde bulduğu ve sözü, gizlenen şey ile uyum halinde tuttuğu anlamına da gelir.

Unutuş, her doğru sözün ona bahşettiği istirahatta, bırakır konuşsun kadın ta ki unutuşa kadar.

Unutuş her sözde sükûn bulsun.

* "Buraya iki defa girmeyeceksin." – "Gireceğim, fakat bir kere bile değil."

Gözetilmeyenin üzerine titremek.

* Kadının sözleri sayesinde, adam unutuşun nasıl da huzurlu bir şekilde söze güvendiğini öğreniyordu.

Hafıza, unutuşun nefes aldığı yer.

Kadından aldığı, tüm hikâyeyi kat eden nefes, unutuşun nefesi.

* Unutuşta, yolundan sapan şey, unutuşun yol açtığı sapmayı tam olarak saklayamaz.

"Ölümü unutmak, ölümü gerçekten hatırlamak mı olacak? Ölümle ölçüşebilecek tek hatıra unutuş mu olacak?" – "İmkânsız unutuş. Her unuttuğunda, unutarak hatırladığın ölümdür."

Ölümü unutmak, ölümün unutuşu desteklediği ve unutuşun ölümü getirdiği noktada buluşmak, hem unutuş yoluyla ölümün hem de ölüm yoluyla unutuşun yolundan sapmak ve böylelikle iki kez yolundan saparak sapmanın hakikatine girmek...

Unutuşun hareketsiz bekleyişte attığı ilk adım.

* Gözetilmeyen mevcudiyetin üzerine titremek.

Bir an için bak kadına, omuzlarının üzerinden; ona doğru bak belli belirsiz; ona bakma, bak; belli belirsiz, sadece bak.

Kadın neredeyse fazla mevcuttu; mevcut değildi: kadın kendi mevcudiyetine maruz, yok da değil: kendisindeki mevcudiyetinin gücüyle mevcut şeylerden ayrılmış.

* "Peki o halde neden devam edecekmişim?" – "Ben biliyorum: böylece, konuşmayacağınızı kesinlikle kendinize doğrulayabileceksiniz." – "O halde size söyleyemeyeceklerim konusunda biraz anlayış gösterin."

Kadının söyledikleri –ki adam onu bu konuda uyarmaktan geri kalmamıştı– cesurca, belirsizce mücadele etmeyi hiç bırakmıyordu. "Neye karşı?" – "Bunu keşfedebilecek olmamız, hiç şüphesiz bu mücadelenin bedeli." – "Peki ama neye karşı" – "Bunu bilmek için yine mücadele etmeniz gerekecek." – "Aslında

biliyorum: bu mevcudiyete karşı." – "Hangi mevcudiyet?" – "Benimki, sizin davetinize yanıt veren." Ve adam sustuğu için: "Ya siz, benimle birlikte mücadele ediyor musunuz?" – "Sizin birlikte mücadele ediyorum, fakat tıpkı benim kabul ettiğim gibi siz de bu mevcudiyeti kabul edesiniz diye."

Kadın mevcudiyetinden şüphe ettirmek isterdi –adam bunun farkına varmıştı–, en azından 'şüphe' kelimesi kadının ona atfedermiş göründüğü kadar güce ve itibara sahip olmuş olsaydı.

"Sizden şüphe etmiyorum, sizden hiçbir zaman şüphe etmeyeceğim." – "Biliyorum, ama ya benim mevcudiyetimden?" – "Ondan daha da az şüphe ediyorum." – "Görüyorsunuz, onu tercih ediyorsunuz."

Kadın neredeyse fazla mevcuttu, onun her daim mevcut olmasına izin veren gücü acılı bir şekilde aşan bir mevcudiyetle mevcuttu, orada, onun önünde hareketsizdi, hatta onu takip ettiğinde, hatta ona sarıldığında bile, ve konuştuğunda, sanki mevcudiyetinin kıyısında konuşuyormuş gibiydi, ve ona yaklaştığında, kendi mevcudiyetinden dolayı yaklaşıyordu.

Kendi mevcudiyetinde geliyordu.

Kadın yaklaştığında, mevcudiyetini daha yakın kılmayarak, sadece mevcudiyetinin mekânında yaklaşıyor.

Mevcudiyeti kendisinde mevcut bulunanla ilişkisizdi.

Adamın garip bir ışık huzmesi olarak kabul edeceği şey, kadının mevcudiyetim dediği şeye karşı hiç durmadan yönelttiği şüpheydi, adamın bu mevcudiyetle, kadının dışta kaldığı ilişkiler kurmaya devam etmekten geri duramadığını doğruluyordu.

Kadın konuşuyordu, mevcudiyet hiçbir şey söylemiyordu; kadın alıp başını gidiyordu, mevcudiyet, beklemeyerek, bekleyişe yabancı ve hiçbir zaman beklenmeyen olarak oradaydı. Adam aralarında bir ayrım yapmadığına kadını inandırmaya çalışmıştı, kadın başını hayır anlamında sallıyordu: "Benim kendi önceliklerim var, onun da. Sizi ona bu derece bağlı kılan ne?" – "Çünkü sizi mevcut kılıyor." – "Beni mevcut kılmıyor. İkimizin arasında, hissetmiyor musunuz?" Adam neredeyse üzüntüyle düşündü: "Bana söylemek istediğiniz bu muydu?" – "Fakat bunu size söylememi engelliyor." – "Şimdi söylediniz." – "Henüz söylemedim."[4]

* İsteyip konuşamıyor; istemiyor ve sözden kaçamıyor; böylece devamlılığını sağlama görevinin muhatabına düştüğü bu aynı harekette konuşuyor-konuşmuyor.

İstemeyerek konuşan, isteyen fakat konuşamayan.

* "O halde benim için de aynı şey geçerli." – "Hayır, sizin için değil, biliyorsunuz." – "Eğer benim sizin mevcudiyetinizle böyle ilişkilerim varsa, sizin benim mevcudiyetimle neden bana izin vermediğiniz ilişkileriniz olmasın ki?" – "Sizi hiçbir şeyden men etmiyorum." – "Fakat belki de siz onunla konuşuyorsunuz." Kadın düşündü ve ani bir kızgınlıkla: "Birlikte olmalılar, birlikteler, bize mesafeli davranıyorlar." Adam kadına doğru baktı: "O halde onlara aldırmayacağız, bunun karşılığını alacağız." – "Evet, onlara

[4] Bu bölümde, İngilizceye çevirenin de dikkat çektiği gibi, dişil "o" (*elle*, ing. *she*) zamirinin kullanımı, dişil "*présence*" (*mevcudiyet*) kelimesinden ziyade resme dahil olan ikinci bir kadının varlığına gönderme yapıldığı izlenimi veriyor [ed.n.].

aldırmayacağız; fakat", diye ekledi kadın hemen arkasından, "siz de sadık olacaksınız" – "Olacağım", dedi adam ve bunun sonuçlarını düşündüğünden: "Bunun için ne yapmalıyım?" diye sordu hemen arkasından. Fakat kadın kendine sarsılmaz bir güvenle tekrar etti: "Sadık olacaksınız, dürüst bir şekilde hareket edeceksiniz."

Adam kadının neden çekinebileceğini biliyordu kısmen. Buna karşın, kadın alçak sesle (fakat bunu öyle hızlı bir hareketle yaptı ki adam sanki onun söylemek istediklerinin içine çekildi): "Beni bırakmayın, beni bırakmayın; bu, ölümden beter olur" dediğinde; adam ilk defa kadının çektiği azabın hakikatiyle yüz yüze geldiğini hissetti.

* "Sizin yanınızdaki mevcudiyetime daha fazla katlanamam."

* Birbirleri için mevcut olabilmek için kendi mevcudiyetlerinden vazgeçmiş bir halde, bekliyorlardı, birbirlerini arıyorlardı. Kadın adama sadece bekleyişin derinliklerinden gelmiyordu; böyle olduğunu düşünmek ne kadar yavan olurdu. Kadın, mevcudiyetinin apansız kararıyla oradaydı, tüm bekleyişlerin dışında, çünkü kendini bekletemiyordu, çünkü gizlice, açık bir şekilde ve en basit arzunun taşkınlığıyla hiç durmadan "Artık daha fazla bekleyemem" diyordu, ve adam kendisini bekleyişin sonsuzluğuna maruz kalmış buluyordu.

Bir araya gelmiş, bir araya gelmeyi beklerken.

* Bekleyişte, zaman kayboldu.

Bekleyiş zaman kazandırır, zaman kaybettirir, fakat kazanılan ve kaybedilen aynı değildir. Sanki, beklerken, adamda eksik olan sadece beklemek için gereken zamandı.

Eksik olan zamanın bu aşırı bolluğu, zamanın aşırı bol eksikliği.

"Bu daha uzun zaman sürecek mi?" – "Sonsuza kadar, eğer onu süre olarak hissederseniz."

Bekleyiş ona beklemek için zaman bırakmıyor.

* Ölebilecekleri fikrini sanki kaybetmişlerdi. Umutsuz huzur, tahammül edilemez gün ışığı bundan kaynaklanıyordu.

* Olumladığın zaman, sorgulamaya devam ediyorsun.

Gerçek şu ki adamın bekleyişte konuşması gerekiyor.

* Bekleyiş sözleri hiç hissettirmeden sorulara dönüştürüyordu.

Bekleyişin kendisinde taşıdığı soruyu bekleyişte ararken. Adamın bulabileceği ve kendine mal edebileceği bir soru değil bu, hatta düzgün bir sorgulama biçimi bile değil. Adam aradığını söylüyor, aslında aramıyor ve, eğer sorular sorsa bile, belki de bu, ne olumlayan ne de soruşturan fakat bekleyen bekleyişe zaten sadık olmayan bir soruşturma.

Bekleyişin kendisinde taşıdığı soru: bu soruyu taşıyor fakat onunla kaynaşmıyor. Sanki bekleyişin sonunda sunulabilecek bir soru bu, eğer bekleyişin özü, sona erdiğinde bile sonsuz olmak olmasaydı.

Bekleyiş sorusu: bekleyiş sorulmayan bir soruyu taşır. Biri ile diğeri arasında ortak olan, en ufak soruda olduğu kadar en zayıf bekleyişte de mevcut olan sonsuzluktur. Soru ortaya atıldığı anda soruyu tüketecek tek bir yanıt yoktur.

Sorgulayan ya da yanıtlayan hiçbir şey açığa çıkarmadan, bekleyiş yoluyla, yanıtın özüne ait ölçüye ulaşmaya çalışıyor: sınırlayan bir ölçü değil fakat sınırsız olanı bir kenara ayırarak ölçen bir ölçü.

* Adam, hiçbir soruya yanıt olmayacak bir yanıtı beklerken, onu sorgulamaktan kaçınıyor.

"Konuşmak istediğiniz gerçekten ben miyim?" – "Evet, galiba sizsiniz." – "Fakat artık benimle konuşmak istemediğinizde de halen ben miyim?" – "Bu size bağlı, dayanmalısınız."

Onu sorgulayamazdı; peki kadın bunu anlıyor muydu? Evet, biliyordu. Bu tıpkı bir yasak gibiydi: aralarında çoktan söylenmiş olan bir şeyler mevcuttu ve bunu hesaba katmaları gerekiyordu. "Her daim bende, ve sanki önümde, söylemek istediğim anda size söylemek istediğimi gölgeleyen bir şey var orada".

Sözlerindeki hakikat gereğinden fazlaydı, bunu hep örtük olarak kabul etmişlerdi.

Sorularının –ifade etmediği, yalnızca bir kenarda saklı tuttuğu sorularının– gücünün kaynağının doğrudan kendi hayatı olamayacağını, öncelikle, bekleyiş faaliyetiyle, hayatını adeta tüketmesi, ve bu şimdisiz mevcudiyetle, kadının söylemekten kaçındıklarını

onun için berraklaştırması ve uysallaştırması gerektiğini hissediyordu. Fakat kadın bunu söylüyor muydu? Evet, kendisine böyle söylemeyi yasaklıyordu. Sanki aynı kelime hem ifade ediyor ve hem de buna rağmen ifadeyi engelliyormuş gibi. O halde kadının gereksiz yere söylediklerini doğru söylediklerinden şiddete başvurmadan ayırmak adama düşüyordu.

"Eğer hayatta olsaydık.." – "Fakat hayattayız!" – "Siz hayattasınız fakat beni sizde canlı olmayan ve bende artık canlı kalamayacak bir şeyler arayan bir şeyle sorguluyorsunuz. Bir ıstırap bu; bir kaygı."

Bekleyiş faaliyeti: adam kadını sanki kadın ondan bekleyiş yoluyla vazgeçmiş gibi görüyordu, tabii onu görmek için döndüğünde, kendinden de vazgeçmesi gerekmiyorsa, çünkü onu artık yalnızca bu vazgeçişte görüyordu.

* Zaman her daim fazla olduğunda ve her defasında yine de zaman zamana eksik olduğunda, bu bekleyiştir. Zamanın fazlalığının eksikliği bekleyişin süresidir.

Bekleyişte, beklemeye müsaade eden zaman bekleyişe daha yerinde bir yanıt vermek için kaybolur.

Zamanda meydana gelen bekleyiş, zamanı, artık beklemenin olmayacağı zamanın yokluğuna açar.

Adamın beklemesine müsaade eden zamanın yokluğudur.

Bekleyecek bir şeyleri veren zamandır.

Bekleyişte, zamanın yokluğu hüküm sürer, burada bekleyiş, bekleyişin imkânsızlığıdır.

Zamanın yokluğunun yarattığı baskının doğrulandığı yerde, zaman olanaksız bekleyişi olanaklı kılar.

Zamanda, bekleyiş sona erer, ama bekleyişe bir son vermez.

Adam, zaman sonuna vardığında zaman yokluğunun da savrulup dağıldığını ya da yakayı kurtardığını biliyor. Fakat bekleyişte, zaman adama her zaman bekleyecek bir şeyler sunsa da, ki bu ister kendi sonu ister şeylerin sonu olsun, adam daima, bekleyişi bu sondan ve her sondan hep kurtarmış olan zaman yokluğuna mahkûm.

* Bekleyişle tatmin edilen bekleyiş, bekleyişle tatmin edilen-hayal kırıklığına uğratılan bekleyiş.

* "Bu mevcudiyet." – "Sizin mevcudiyetiniz mi, benimki mi?" – "Bunları birbirlerinden bu kadar kolay ayıramayacağımızı biliyorsunuz. Benim mevcudiyetim sizin için çok kuvvetli, olsa olsa sizi fazla ilgilendiriyor ve dikkatinizi canlı tutuyor. Fakat ben, sizin mevcudiyetinizi neredeyse artık hiç hissetmediğim için mevcudiyetiniz bana böylesine kuvvetli ve silinişinde neredeyse yenilmez görünüyor."

Adam bunu hep hissetmişti: eğer bekleyecekse bu yalnız olmayacağı içindi, bekleyişin yalnızlığında dağılsın diye yalnızlığından koparıldığı içindi. Bekleyişte her zaman tek başına ve kendisini tek başına bırakmayan bekleyiş tarafından her zaman kendinden koparılmış.

Bekleyişin sonsuz dağılışı, bekleyişin sonunun yakınlığı ile hep yeniden bir araya gelir.

* Eğer her düşünce düşüncenin imkânsızlığına bir gönderme ise, ve kadın her defasında düşünebilmek için düşünceyi tehir ediyorsa...

Adam, bekleyişte bekleyiş hakkında sorular soramazdı. Ne bekliyordu, neden bekliyordu, bekleyişte beklenen nedir? Bekleyişe has olan, mümkün kıldığı ve dışında kaldığı her türlü soru biçiminden kaçmaktır.

Bekleyiş ile her olumlama bir boşluğa açılıyor ve her soru, hazırlıksız yakalayabileceği, daha sessiz bir başka soruyla ikiye katlanıyor.

Bekleyişin düşüncesi: kendisini düşünülmeye bırakmayanın beklenişi olan düşünce, bekleyişin taşıdığı ve bu bekleyişte ertelenmiş düşünce.

* "Sizin yanınızdaki mevcudiyetime daha fazla katlanamam." – "Benim yanımda değil ki, bu şekilde birinin yanında olmayı kabul etmeyecektir." – "Fakat yine de orada." Oradaydı.

Adam kadına bu düşüncenin onu ele geçirmesine izin vermemesi gerektiğini söylemeye çalışıyordu. Yapılacak en iyi şey, bu düşünceye çok önem vermeden ondan vazgeçmek olacaktı. Bu kolay olurdu. Dikkat talep etmiyordu. "Siz de bunu düşünmemelisiniz." – "Ben de düşünmemeliyim, onu düşünseydim bile aklımdan çıkartırdım." – "Ama onu görüyorsunuz, onu her zaman görüyorsunuz." – "Her zaman değil, sadece siz buradayken görüyorum." – "Ben her zaman buradayım." – "Siz burada olduğunuz zaman, artık tam anlamıyla zaman değil bu." –"Eğer görmüyorsa-

nız, görülmesi gerekecek." – "İstediğiniz bu mu?" – "Sadece bunu istiyorum. İstiyorum ki bir kere bakın tam bakın" – "İyi de neden?" – "Onun benden ne kadar farklı olduğunu görmeniz için." – "Fakat onda sadece sizi göreceğim."

"Kendi mevcudiyetinizi reddetmeye kadar vardıracak mısınız?" Ve kadın yanıtlamadığı için, adam ekledi: "Ya eğer ben de reddedersem, siz de etkilenmiş hissetmeyecek misiniz? Sizinle mevcudiyetiniz arasında ayrımlar yapamazsınız." – "Sizin kendi yaptıklarınız hariç." – "Ben ayrım yapmıyorum. Benim yaptıklarım sizi ayırmaya yönelik değil." – "Farklı değiliz, bunu kuvvetli bir şekilde hissediyorum. Onun tahammül edemediğim biçimde görünür kıldığı, işte bu kayıtsızlık."

Mevcudiyeti berraklaştıran kayıtsızlık.

"Sizi bu kayıtsızlıkla cezbediyor." – "Peki beni cezbettiğinden emin miyiz?" – "Onu cezbediyorsunuz, ikiniz de cazibenin mekânındasınız."

Kadındaki kayıtsızlığın mevcudiyeti, cazibesi.

* Bekleyiş ve unutuş, cahillik ve düşünce, bekleyişte kendisini beklemeye müsaade etmeyeni, unutuşta unutulmaya müsaade etmeyeni, bilmeyişin bilmezlikten gelmediğini, düşüncede düşünce olmayanı doğruluyordu.

Unutuşun onlar için hazırladığı şimdi: her türlü şimdiden özgürleşmiş, varlıkla ilişkisiz, her türlü imkândan ve imkânsızlıktan vazgeçmiş mevcudiyet.

* Kadın her türlü yavaşlıktan daha yavaş, her sürprizden daha ani bir şekilde unutuyordu.

"Kimi zaman sadece unutmak için hatırladığınız izlenimine kapılıyorum: unutuşun gücünü hissedilebilir tutmak için. Hatırlamak istediğiniz daha çok unutuşun kendisi." – "Belki de. Unutuşun iki adım ötesinde hatırlıyorum. Bu oldukça garip bir izlenim." – "Aynı zamanda tehlikeli; iki adım çok çabuk kat edilebilir." – "Evet ama, her defasında aşılacak iki adım olacak ve her defasında, benim önümde olmanıza rağmen beni takip ettiğinizi hissediyorum." – "Sizi takip ediyorum, sizi takip etmek isterdim."

* Hatırlayış kadını kendisine getiren bu çekim hareketiydi, bu farksız/kayıtsız farktan başka hatıra olmaksızın.

Kadının hatırlamadığından, fakat sadece bu hatırlayışta kendi hareketsiz mevcudiyetine geldiğinden emindi. Bu hatırlayış nasıl olacak da paylaşılabilecekti?

Hatırlayış, tıpkı adamın çıktığı hakikat ölçüsü gibi unutuşu getiriyordu.

* Kadın, mevcudiyetini tüketmek için sözden söze atlayarak konuşuyordu.

* "Benim hatırama bağlı olmanızı istemiyordum. İşte bu sebeple kendimi hatırlamadım."[5]

[5] Kadın söylüyor bunu (ç.n.).

* "Kendimi hatırlamıyordum; hatırlananın kaynağı ben değildim." – "Fakat benim için bir hatıra olmadığınızı biliyordunuz. Hatta bizim sıkıntılarımızdan biri buydu. Benim karşımda hatırasız olarak kalan siz kendinizi hatırladınız." – "Buna rağmen hatırlıyordum, çünkü siz beni çağırmıştınız." – "Size yardım etmek istiyordum." – "Beni bana götürerek mi?" – "Sadece size yardım etmek istiyordum." – "Evet, biraz yardımın faydası olur." – "Sadece mütevazı bir rolüm olduğunu biliyorsunuz. Bu odanın, söylemek isteyeceğinizi size yansıtmakla görevli duvarıydım." – "Mütevazı bir rol. Buna rağmen bekliyordunuz, hep bekliyordunuz." – "Bekliyordum", dedi tebessüm ederek, "eşsiz biçimde bekliyordum. Beklemeyi bilmek iyi bir duvara hastır." – "Bekliyordunuz", diye devam etti kadın. "Gelgelelim, beklemekle yetinemediniz." Üzerine düşündükten sonra neredeyse ikna olmuştu: "Belki de; elimden geleni yaptım. Fakat memnuniyetimi bekleyişte bulmak istemiyordum. Beklemek, bu kadar vahim miydi?" – "Korkunçtu." – "Peki bizim için bekleyiş olmadığında?" – "En beteri buydu." – "O kadar kötü müydü?" – "O kadar kötüydü, beni gördüğünüz gibi." Adamın, sanki görünmez acısını daha görünmez hale getirmek için yüzünü ellerinin arasına saklamış kadını gördüğü gibi. Evet, kadını görmesi gerektiği gibi.

Görünmez acısıyla daha görünmez hale gelen yüz.

* Adam ona sordu: "Fakat buraya sizi aramaya geldiğim ve bulduğum hissi yok mu sizde? O halde geri kalanların ne önemi var?" – "Beni yeniden buldunuz belki ama beni bulamadan." – "Ne demek istiyorsunuz?" – "Bulduğunuz kişi hakkında herhan-

gi bir fikrinizin olmadığını söylüyorum." Adam bunu hafife aldı: "Elbette, fakat bu, duruma güzellik katar. Benim için hem çok aşina hem de bilinmez olduğunuzu kabul ediyorum. Bu harikulade bir izlenim." – "Kadın sizin için bilinmez, bense size sadece aşinayım, bunu hissediyorsunuz." – "Ben farklı hissediyorum. Size olan aşinalığım ikimiz için de bilinmez olandan geçiyor." – "Korkarım ki bu her ikimiz için aynı şekilde bilinmez değil." – "Neden bunu bu derece hüzünlü söylüyorsunuz?"

* Adam, uzunca bir süre sırrın kendi yaklaşımından daha önemsiz olduğuna inanmıştı. Fakat burada yaklaşmanın yaklaşması yoktu. Adam ona hiçbir zaman ne çok yakın ne de çok uzaktı. O halde ona yaklaşması gerekmiyordu, sadece dikkatini ona yöneltmesi gerekiyordu.

* "Asla bana hitap etmiyorsunuz, sadece, ayrılmış olduğum ve kendi ayrılışım gibi olan bendeki sırra hitap ediyorsunuz."[6]

* "Gizli saklı burada olduğunuzu hissediyorsunuz. Yine de burada benimlesiniz." – "Eğer sizinle olmasaydım daha az sır olurdu. Sizinle burada olmam sırrın kendisi. Peki sırdan, gizemden söz açmak neden? Bu kelimeler beni dehşete düşürüyor." – "Bu doğru. Fakat bizden gizlemek istedikleri şeyleri keşfetmek için buradayız." – "Gizemli hiçbir şey yok, yoktan bir gizem yaratıyoruz."

[6] Kadın konuşuyor (ç.n.).

Kadına baktığında, biliyordu ki gizem de –kadının kendisini dehşete düşürdüğünü söylediği bu kelime de–, bu görülür mevcudiyet içinde ve bu mevcudiyetin gerçek bir gecenin karanlığını sadece görülür olanın aydınlığıyla engellemesi gibi bütünüyle aşikardı. Buna rağmen mevcudiyet gizemi ne mevcut kılıyor ne de aydınlatıyordu, bu mevcudiyetin gizemli olduğunu söyleyemezdi, aksine gizemden o denli o yoksundu ki örtüsünü kaldırmadan gözler önüne seriyordu.

* Gizemli, örtüsünü kaldırmadan kendisini gözler önüne serendir.

* Kadın ne zaman bundan söz etmişti? Bundan söz ettiği için gizemli değil miydi?

* Sır ağırlığıyla adamı eziyor, dile getirilmek istediği için değil –zaten bu olanaksız–fakat sırrın, söylenebilecek olanların, kendisi hariç, söylenmesini isteyen bütün diğer kelimelere, hatta en kolay ve en hafif olanlarına bile verdiği ağırlık yüzünden eziliyor. Boş kelimelerin bu inanılmaz zorunluluğu onları aynı öneme, aynı farksızlığa indirgiyor. Diğerlerinden daha önemli olanı yok. Önemli olan, bu kelimelerin hepsinin, onları dile getirme olanağı tükenmeksizin, içerisinde tükendikleri bir eşitlikte eşit bir şekilde söylenmesi.

* Onu açığa vuran ve aşikar kılan şey yoluyla mı saklı?

* "Size söylemediğim her şey içinizde bir yerlerde çoktan unutulmuş." – "Unutulmuş fakat benim içimde değil." – "Sizin içinizde de." Adam düşündü: "Sanırım eğer bana her şeyi söylemeniz, bir tek bu şey hariç söylenebilecek her şeyi söylemeniz olanaklı olsaydı, eğer bana bunu doğrudan söyleseydiniz, bunu daha kati bir şekilde kabul ederdim: bana nakledilmiş olur, hem de özgür kalırdı." – "Fakat istediğiniz benim hayatım. Söyleyecek hiçbir şeyimin kalmaması için artık yaşayacak hiçbir şeyimin olmaması gerekirdi." – "Tam olarak hayatınız değil; aksine, saklı tuttuğum şey, sizin hayatınız." – "O halde hayatımdan fazlasını istiyorsunuz."

* "Öyle davran ki..." – "Konuştuğunuzda bile, bunun farkında olacağınız kesin değil. Belki de benimle sadece farkında olmadan konuşacaksınız. Bana söylemiş olduğunuzu bilmeyeceğiniz bir söz kurtaracak sizi." – "Fakat söylediğimi bileceksiniz. Beni uyarmak için burada olacaksınız." – "Burada olacağım. Peki ama beni ne uyaracak? Duymam gerekenin bu olduğunu ve onu doğru duyup duymadığımı nasıl bileceğim? – "Sırası gelince, siz de bana duyuracaksınız." – "Fakat belki de, yeniden söylemeyeceğim şeyi, olması gerektiği gibi, sessizce işiteceğim. Ve dosdoğru konuşsam bile beni işiteceksiniz, kendinizi işitmeyeceksiniz." Kadın şaşırmış göründü: "Çok iyi biliyorsunuz ki söylediğim şeyi gerçekten duymamalıyım". Sonra birden bire: "Siz beni işitir işitmez, bileceğim: belki de sizin bilmenizden bile önce." – "Benim tavrımdan mı anlayacağınızı söylemek istiyorsunuz? Sanki değişmiş olacağım öyle mi?" Fakat kadın neşeyle tekrar ediyordu: "Bileceğim, bileceğim."

* Konuşarak, konuşmayı ertelemek[7].

Kadın konuştuğunda neden konuşmayı erteliyordu?

Sır –ne bayağı bir kelime– konuştuğu ve konuşmayı ertelediği olgusundan başka bir şey değildi.

Kadın konuşmayı erteliyorduysa da, bu fark, çekim altında, adamın kendini göstermeksizin her defasında görünür kılmak zorunda olduğu farksız mevcudiyetin geldiği yeri açık tutuyordu.

Bu farksız farkın mevcudiyete gelişine müsaade ederek.

* "Bunu yap. Senden bunu istiyorum." – "Hayır, benden bunu istemiyorsun."

Sessiz, sessizliğe yabancı ve sessiz değil, zira konuşmuyor, bu mevcudiyet.

"İkna et beni, beni ikna etmesen bile." – "Fakat hangi konuda sizi ikna etmeliyim?" – "İkna et beni."

* "Bunu bana ver." – "Sahip olmadığım şeyi size veremem." – "Bunu bana ver." – "Gücüm dahilinde olmayan bir şeyi size veremem. Gerekirse, belki hayatımı, ama bu şey..." – "Bunu bana ver."

"Başka bir armağan yok." – "Bununla nasıl başa çıkacağım?" – "Bilmiyorum. Sadece sizden bunu istediğimi ve sonuna kadar isteyeceğimi biliyorum."

---

[7] Burada "ertelemek" diye çevirdiğimiz "*différer*" fiili "farklı olmak" anlamıyla "*différence*" (*fark*) kelimesinin de kaynağıdır. Blanchot ilerleyen sayfalarda – her defasında belirtmemizin mümkün olmayacağı– bu anlam zenginliğinden yararlanacak (ç.n.).

* Sessiz, sessizliğe yabancı ve sessiz değil, zira konuşmuyor, bu mevcudiyet.

Kadın kendi mevcudiyetini ona bir şekilde işaret etmek konusunda ne kadar da cesur davranmıştı. Ve adam bu jesti kavramakta ne de yavaştı. Şimdi her şeyi anlıyordu, bu yapmak zorunda hissettiği en son şeydi; hatta kadının âdeta kendi mevcudiyetinden dolayı hüsrana uğradığını anlıyordu, hüsrana uğramış ve bununla birlikte kendisinden özgürleşmiş, kim olduğunu hatırlamak zorunda olmadan, fakat mevcudiyetine bu farksız farkın çekimi altında vararak. Böyle bir düşüncenin açtığı yolda ilerlemeye hazırdı, eğer kadının mevcudiyetine yanıt verirse, kendi mevcudiyetinin eşit derecede açığa vuruluşuna da yanıt vermek zorunda olacağını sezinleyerek. Fakat böylesi bir adaletten uzaktı.

* "Burada mı?" – "Elbette, eğer siz buradaysanız." – "Fakat burada mı?"

* "Bu mevcudiyet." – "Sizinki." – "Sizinki de." – "Lakin ne biri ne de öteki."

* Sır; kadın konuşsaydı, ona bu farkta söz vererek, konuşmasını erteletecek bu ihtiyat.

"Size konuşacağıma dair söz verdim mi hiç?" – "Fakat bizzat siz, hiçbir şey söylemeyerek, söylemeyi reddederek ve söylenmeyene bağlı kalarak, söz vaadiydiniz."

Konuşmuyorlardı, hâlâ ikisi arasında söylenecek her sözün kefiliydiler.

* Adam beklediğinden daha az beklediği hissine sahipti. Bu, diye düşündü, bekleyiş artışının işaretiydi, sapkın bir işaret.

Bekleyişte, her zaman beklenen şeylerden daha fazla beklenecek şey vardır.

Bekleyiş, şeyleri, adam onları kaybetmeksizin ve onları yitirmiş olduğu duygusuyla muhafaza etmeksizin, elinden alıyor adamın.

Adamın artık bekleyecek gücü kalmadı. Eğer kalsaydı, beklemeyecekti. Eskiden sahip olduğundan daha az gücü vardı. Çünkü bekleyiş beklemenin gücünü aşındırıyordu. Bekleyiş aşınmıyor. Bekleyiş aşınmayan aşınmadır[8].

* "Sürekli, kendimi şunu söylerken işitiyorum." – "İşte belki de bu yüzden söylemiyorsunuz. İşitme her şeyi kendinde topluyor ve tutuyor."

* Adam beklemeyi biliyor mu peki? Bekleyişe ait olan bilgiyi, beklemeyi-bilmek ile, ortaya çıkarmayı ister miydi? O halde beklemeyi bilmiyor.

Beklemeyi bilmek, beklemeyi bilmek koşuluyla, sadece bekleyiş tarafından verilebilecek bir bilgi gibidir.

[8] Burada Blanchot "*usure*" kelimesinin farklı iki anlamıyla oynuyor: "aşınmak", "yıpranmak" ya da "eskimek" ve "tefecilik" ya da "faizcilik". Hemen bir kaç satır yukarıda "*majoration de l'attente*" diye kullandığı ve bizim "bekleyiş artışı", İngilizceye çevirenin de "bekleyiş enflasyonu" diye karşıladığı ifade ikinci anlamı ve ekonomik metaforu güçlendiriyor [ed.n.].

* Bekleyiş, gündüz yolu, gece yolu.

* "Daha uzun bir yol var." – "Fakat bizi uzağa götürmek için değil." – "Bizi en yakına taşıyacak bir yol." – "Yakın olan her şeyin her uzaklıktan daha uzak olduğu vakit."

Sanki kadın kendisinde yakınlığın gücünü taşıyordu. Kadın kapının önünde durduğunda, adama uzak, zorunlu olarak yakın, ve mütemadiyen yakınlaşarak, yanında, hâlâ sadece yakın olarak, ve daha yakınında, aşikar kıldığı yakınlıkla tamamen uzaklaşmış halde. Kadını tuttuğunda, adam, yakınlık ile, bu yakınlık içinde, tüm uzaklığı ve tüm dışarıyı bir araya toplayan bu yakınlaşma gücüne dokunuyor.

"Siz yakınsınız, kadın ise sadece mevcut." – "Fakat ben yalnızca yakınım, oysa kadın mevcudiyet." – "Doğru: yalnızca yakın; bu yalnızcayı inkâr etmeyeceğim. Sizi burada tutmamı ona borçluyum." – "Beni tutuyor musunuz?" – "Eh, siz de beni tutuyorsunuz." – "Sizi tutuyorum. Ama kime yakın? – "Yakın: yakın olan her şeyin yakınında." – "Yakın, ama illa da sizin ya da benim yakınımda değil?" – "Ne birinin ne de diğerinin. Fakat gerekli olan da bu. İşte bu, cazibenin güzelliği: hiçbir zaman yeterince yakın ve fazlasıyla yakın olmayacaksınız; ve buna rağmen birbirlerine tutulmuş ve bitişik."

Bu yakınlıkta cezbedilmiş ve tutulmuş haldeler. Cezbeden şey, mevcudiyette hiçbir zaman tükenmeksizin ve mevcut olmayışta hiçbir zaman dağılmaksızın çekim altında tutan yakınlığın gücüdür. Yakınlıkta mevcudiyete değil fakat farka temas ederek.

"Konuşmasam bile yakın mı?" – "O halde yakınlığa sözü bırakarak."

Kadında konuşan yaklaşmaydı, sözün yaklaşması, yaklaşınanın sözü ve sözde mütemadiyen yakınlaşan söz.

"Fakat ben yakınsam, o halde siz de yakınsınız." – "Elbette. Yine de bu kesin olarak söylenemez." – "Ne söylenebilir?" – "Burada olduğum." – "Halbuki tam olarak burada değilim?" – "Buradasınız, yakında. Bu sizin ayrıcalığınız, cazibenin hakikati." Cazibe, yakınlaşmanın yakınlaşarak her şeye yanıt verme tarzı.

"O halde yakınlığı hiçbir zaman kat etmeyeceğiz?" – "Fakat birbirimizle her zaman yakınında buluşarak."

* Kadın kapının önünde ayakta, hareketsiz; adama baktığı aşikâr. Bu, aslında kadın için orada olmanın ne anlama geldiğini ve onu nasıl gördüğünü bilmese de, adamın, kadının onu keşfedeceğinden emin olduğu belki de tek an: az önce balkonundan belli belirsiz seçtiği ve fazlaca düşünülmemiş bir rahatsızlık hissiyle, üzerine söylenecek hiçbir şey bulunmayan bir jestin anlamını sorduğu bir adam. Kadın içeriye girdiği anda hiç şüphesiz bunun farkına varıyor –öyle görünüyor ki kapıyı vurmamıştı, adam bu meseleyi kadına tekrar hatırlatacak, fakat böylesi bir incelik kadının hareketlerinin ateşli karakteriyle pek uyuşmuyordu. Varsayalım ki bu rahatsızlık kadının gelişinin tek sebebi olsun. İnanması güç. Şimdilik, kadın aynı zamanda rahatsız olmuş görünüyor; belki de, hak verilmesi oldukça zor ve en azından şaşırtıcı böylesi bir girişimin doğurabileceği bir yanlış anlaşılına düşüncesin-

den dolayı; mevcudiyetinin en açık özelliği olan sürpriz buradan kaynaklanıyordu, bu özellik adamın dengesini bozabilirdi, eğer, gençliğin huzur verici güvencesiyle bu gelişte olağanüstü hiçbir şey görmemeye hazır olmasaydı. Sürpriz görünür haldeydi: kadın öfkesine öyle iyi hâkim oldu ki öfke sanki sürprizin haşin ve kapalı yanıyla bir oluyor, şaşırtıcı mevcudiyetinde kadın bu sürprizi ister sezsin, ister açığa vursun, ama diğer tüm mevcudiyetleri yerinden etmesi sebebiyle de şaşırtıcı bir mevcudiyet bu, o derece ki kadınla geçici olarak paylaştığı bu odada kendini davetsiz misafir gibi hissetmesi gereken kişi adamın kendisi. Bu davetsiz misafirlik hissi adama sadece dokunup geçti. Kadına yerini bırakmak şöyle dursun, tuzak işe yaradığında avcının hissettiği soğuk coşkuyu deneyimliyor ve, artık emin bir yakınlık içinde, beklenen avı bağışlıyor. Kadının burada olduğu ve adamın da onun gitmesine izin vermeyeceği hissi o halde o an onu işgal etmesi gereken neredeyse tek düşünceydi.

Oldukça uzun, normalin dışında dar bir oda bu, adam çoktan bunun farkına varmıştı; fakat bu hafifçe eğik odanın darlığı, uçlarından birindeki bu mevcudiyetin, boyutların dengesizliğini vurgulayan mevcudiyetin sonucu olarak ona bir koridor havası veriyor.

Bu da kadının odayı yakından tanıdığını düşündürüyor, çünkü kadın, muhtemelen kapıyı çalmadan ve apansız bir şekilde içeri girdiğinde adam kendisinin kadının evine girdiği ve onu bu şaşkın, rahatsız, kızgın hareketsizlik durumunda yakaladığı hissine kapılıyor; kadın, göz ucuyla da olsa çevresine bakmıyor (bilmediği bir yere gelen birinin kendisini yapmaktan alıkoymayaca-

ğı gibi), fakat tam olarak dönmesi gereken yöne doğru bakışlarını sabitliyor. Adama doğru. Bu doğal. Yeter ki kadın, adamın hâlâ gözünden kaçan ve kendi davranışını daha tatminkâr biçimde doğrulayacak başka sebepler için değil de gerçekten adamı görmek için gelmiş olsun: örneğin kadın, adamın kadınla ortam arasında ayırt ettiğini sandığı aşinalık, yakınlık ve de uyuşmazlık izleniminin kaynağı olan daha eski olayların onu bağlayacağı odaya girmek için bu bahaneyi kaçırmamışsa. Belki de adamın mevcudiyeti, ona göndermiş olduğu işaret, yakınlaşmasına müsaade etmesi, kadının kontrol etmeden önce cazibesine kapıldığı bir geçmişi ansızın uyandırmıştı, ya da daha basitçesi bir hata olmuş ve uzaktan adamı daha önce karşılaştığı birine benzetmiş fakat şimdi onun tanıdığı kişi olmadığını fark etmiş ancak adam söz konusu kişi ile, hatanın ortaya çıkmasını engelleyecek derecede kafa karıştıran bu benzerliğin izlerini taşımayı sürdürüyor olabilirdi. Doğal olarak adam, kadının davetini mekânik bir şekilde ve zorunlu olarak kabul etmesini bu mekânın pratiğine boyun eğmek olarak düşünmekte özgür, eğer öyleyse, düşündüğü gibiyse, otelin bir bölümü böylesi geliş-gidişler için ayrılmış ise. Bu fikir onu rahatsız etmiyor.

* Adam ona "Gelin" dediğinde –ve kadın hemen yavaşça yaklaşıyor, kendisine rağmen değil fakat mevcudiyetini daha yakın kılmayan bir gösterişsizlikle yaklaşıyor–, bu otoriter daveti formüle etmek yerine onunla buluşmaya gitmesi gerekmez miydi? Fakat belki de adam onu hareketiyle korkutmaktan çekinmişti; onu özgür bırakmak istiyor, ve kadın aldığı inisiyatifte özgür olmasa da eylemekte özgür. (Son derece ağır, ağırlığından dolayı

da tereddüde en uzak bir hareketi seçiyor, kendisine has olan ve otoriter davetin kısalığı ile tezat oluşturan bir hareketsizliğin tutunduğu hareketi.) O halde bu otoriter bir kelime? – Fakat aynı zamanda da samimiyet bildiren bir kelime. – Şiddetli bir kelime. – Fakat sadece bir kelimenin şiddetini taşıyan bir kelime. – Uzağa taşıyan. – Ona zarar vermeksizin uzağa erişen. – Bu kelimeyle, onu uzaktan çekip almıyor mu? – Onu orada bıraktı. – O halde bu şiddet hâlâ en uzakta mı? – Fakat yakın olan, en uzak.

Kelime, adamın kadına yapmış olduğu işaretin uzantısı sadece. İşaret bu sırada, mesafenin çekiminin kendisini gösterdiği kişisiz bir tonda, zorunlu olarak alçak sesle söze dökülen bir davet kelimesine dönüşüyor. Fakat işaret hiçbir şey söylemiyor muydu? Belirterek işaret ediyordu. Fakat davet daha talepkâr, değil mi? Çağırdığı, davet ettiği şeye doğru gidiyor. Fakat gelmesini sağlamıyor mu? Sadece davet ile gelmeyi bekleyenleri. Peki ya sorguluyor mu? Çağrıyla yanıt oluyor.

* Mevcudiyetin basitliğine zarar vermek nasıl mümkün olabilir?

* Eğer bekleyişin elinden kaçıp giden şey bekleyişte baştan beri hep mevcut ise her şey verilmiştir, mevcudiyetin basitliği hariç.

Bekleyiş, bekleyişte verilmemiş olan mevcudiyetin beklenişidir; bununla birlikte bu mevcudiyet, onda mevcuda dair ne varsa elinden alan bekleyiş tarafından basit mevcudiyet oyununa sürüklenmiştir.

* Sanki hâlihazırda oldukları yere onları ulaştıracak yolu hep aramaları gerekiyormuş gibi.

* Kadın, adamın uyarısının geçmesini bekledi ve ısrar etti: "Size söylediğim gibi. Fakat hiç kuşkusuz fazlasıyla basitti." – "Harikulade bir şekilde basitti." – "Söylenebilmek için fazlasıyla basit." – "Fakat basitliğinden dolayı söylendi."

* Adam kadını görmekten çok yaklaştığını gördüğünü hissediyordu, zira yetki alanı genişleyen tuhaf bir duyguyla onda kendisine has bir yaklaşma gücü yakalamıştı.

* "Yaklaştığınızda..." – "Neden geçmiş kipinde konuşuyorsunuz?" – "Daha rahat etmek için; söz geçmiş zaman kipinde konuşmak istiyor." – "Bu mevcudiyete gölge düşürmek istemediğinizi biliyorum, hep biliyordum, peki ya şimdi nerede?"[9] – "İşte sizin olduğunuz yerde. Fakat şöyle de söyleyebilirim: divana oturmuş, vücudu hafifçe dönmüş, başı biraz düşmüş, sanki eğik gibi." – "O halde size doğru dönmüş değil?" – "Hayır, tam olarak değil." – "Bunca belirsizlik neden?" Ve birdenbire: "Fakat ya siz, siz neredesiniz?" – "Onun yanına gelip oturduğumu sanıyorum, fakat o divanın ucunda olduğu için biraz gerisine ve eğilmiş ensesinin açıkta bıraktığı omuzlarına dokunabilmek için yeterince yakın bir yere." – "Anlıyorum. Ona sokulacak ve böylelikle yavaş yavaş onu kendinize çekeceksiniz, öyle mi?" – "Belki de, bu doğal bir hareket." – "Ödlekçe değil mi? Bu şekilde direnemez."

[9] İkinci kadın (ç.n.).

– "Neden direnşin ki? Her şey çok öncesinde bitmişti. Bu bakış açısını savunmak için bir nedeniniz var mı?" – "Hangi bakış açısını?" – "Her şeyin olduğu gibi kalmasını isteyeceği bakış açısını" – "Elbette, bunu istemiyor. Yine de neden bu şekilde dönüyor, neredeyse sırt çevirmiş gibi? Basit bir kabul ediş tavrı değil bu, hesaba katmalı." – "Haklısınız, hesaba katılmalı. Fakat bu onun, bu hareket tarzları arasındaki farkı baştan beri hep beyhudeleştiren bir basitlikle, ne reddederek ne de kabul ederek, çekime yanıt verme biçimi." – "Yine de her şey söylenmiş değil." – "Hiçbir şey söylenmedi."

"Oraya gitmeye ne zaman karar verdiniz?" – "Oraya, divana mı?" – "Evet." – "Orada tek başına oturduğunu gördüğümde." – "Sizi beklerken?" – "Beni beklerken, beni beklemezken." – "Peki onu korkutmaktan çekinmediniz mi?" – "O an bunu düşünmedim, son derece hızlı hareket ettim." – "Evet, hızlıydınız. Peki ya sizi fark ettiğinde?" Adam yanıt vermediği için kadın devam etti: "Onu omuzlarından tuttuğunuzda, kaskatı kesilmedi mi?" – "Biliyor musunuz, oldukça yumuşak bir dokunuştu; orada olduğumu ona hissettirecek ve artık tüm zamanın bizim olduğunu ona telkin edecek bir yoldu sadece." – "Evet, bu oldukça hoş, mesafelerin birdenbire ortadan kalktığı ve artık hikâyenin sadece kendi yolunu takip edebileceği hissi. Fakat fazlaca güven sergilediğinizi düşünmüyor musunuz? Kendinizden fazla emin değil miydiniz?" – "Böyle düşünülebilir. Böyle şeyler zorunlu olarak aşırı güvenden oluyor." – "Onu tanımıyordunuz. Neden geldiğini bilmiyordunuz." – "Bilmiyordum fakat ona nedenini sormaktan başka bir şey yapmıyordum." – "Bu şekilde mi?" – "Ah, o sizden çok daha basit."

"Ve unutmayınız ki tüm bu zaman dilimi içerisinde harikulade bir çekim gücüne ilişkin dikkat çekici bir his verilmişti bana: her şey buna bağlıydı." – "Yabancı biri de yaklaşabilir." – "Şüphesiz, ve hatta sadece yabancı olan; her şeyi harikulade kılan da bu. Ona, şimdiye kadar karşılaştığım herkesten daha yabancıymışım gibi bir his vardı içimde." – "Bu sebeple çok da çekinmeden ileri gidebileceğiniz kanaatindeydiniz ?" – "Sizi hiçbir şekilde tanımayan ve kimsenin hiçbir şekilde tanımadığı biri, işte bu karşılaşmaların keyfi de burada. Fakat başka bir şey vardı." – "Nasıl bir şey?" – "Aslında söylemesi biraz zor. Kendisine bakılmasına kolaylıkla müsaade ediyordu." – "Öyle mi! Kendisini rahatlıkla bir gösteri olarak sunduğunu mu söylemek istiyorsunuz?" – "Bunu söyleyemem. Görülmeye değer bir hissin hüküm sürdüğü doğruysa da –ama etkisi azaltılmış, inceltilmiş bir his, gözetlemekten muaf olacağım bir bölgede meydana gelecek bir gösteri– o buna katılmıyor, tersine belki de bu onu hüsrana uğrattı. – "Aslında ona daha çok aldırmaz bir şekilde bakıyordunuz değil mi?" – "Belki de, fakat bu aldırmazlık kendisinden geliyordu: evet, ona bakma hakkım olup olmadığını umursamadan."

Sanki bakmak sadece bakabilmenin uygulanmasına bağlı değilmiş de, ne kadar açığa çıkmış olsa bile hâlâ saklı olan mevcudiyetinin onaylamasında kök salmış gibi.

"Neden kendisini böyle görülmeye bırakıyordu?" – "Zevk için, sanırım, görünür olma zevki için." – "Yine de hiçbir zaman yeterince görünür değil." – "Elbette, hiçbir zaman yeterince değil."

* Kapının önünde, hareketsiz ve hâlâ yaklaşarak ayakta duruyorken divanın ucuna oturmuş, bedeni biraz dönmüş, yayılmış, sırtı adama yaslanmış, sokuluyor ve adam da arkadan sokulmasına müsaade ediyor, yaslandığı uzamla, onu ayıran, aşılamaz ve şimdiden aşılmış mekân parçasını ona kat ettiriyor, yüzü adamın önünden geçiyor, düşerken gözleri sakince açık, birbirlerine bakmaları için hiçbir sebep olmasa da, sanki birbirlerini görmeye yazgılanmışlar.

Adam kadını, kadın nasıl olacaksa o şekilde belli belirsiz sarmalayıp, onu çekimin henüz tamamlanmış bir hareketiyle çekerek kavradığından, kadın, bu sokulmadaki imge olarak, kendi imgesine sokularak, sokuluyor.

* "Evet, biliyorum, bu kendi mevcudiyetine karşı mücadele etmenin bir yoluydu onun için." – "Oh, hayır, mücadele etmiyor." – "Evet, doğru, bunu harikulade bir şekilde anlamıştı, ne direnmeli ne de kabullenmeliydi, ama çabukluğu ve yavaşlığı içinde hareketsiz, ikisinin arasına, asılı kalmış halde, kayıvermeliydi." – "Size yanıt vermekten başka bir şey yapmıyor." – "Evet, ama, başkasına yanıt verdiğinden daha çok değil." – "Hiç kimseye olmadığı gibi size de: işte son derece çekici olan da bu." – "Böylelikle sanki mevcudiyetinin dışına çekilmiş gibi." – "Çekilmiş fakat henüz tam anlamıyla değil, her zaman çeken ama henüz çekmeyen çekim gücü tarafından çekilmiş." – "Her türlü mesafeyi zorlayan, reddeden ve işgal eden bir çekim yoluyla." – "Kadın kendi içine çekilmiş, dönüştüğünü hissettiği bu çekim alanının içine." – "Her yerde mevcut." – "Mevcudiyetin olmadığı bir mevcutluk. Kadının mekâna

verdiği ve onu, yaslandığı tüm uzama eşit kılan armağan olan bu ağırlık ve hafiflik fazlalığıyla mevcut kadın." – "Adama yaslanmış" – "Kadına sokularak." – "Dışarı verilmiş." – "Yaslanarak ve onu görünür ve görünmez her şeyden yüz çevirten bir görünme tutkusuyla kendini göstererek.

* Kadın, aralarına mesafe koymaksızın fakat uzanmış bedenlerini huzurlu bir zorunlulukla itmek istermiş gibi yavaşça doğrulduğunda şöyle dedi: "Bunu biraz daha sonra mı söyledi kadın?" – "Biraz daha sonra diyelim." – "Hâlâ yakınınızda mı?" – "Yavaşça doğruldu." – "Size daha iyi bakabilmek için mi?" – "Belki de daha rahat nefes alabilmek için." – "Peki ya size bakmıyor mu?" – "Daha çok söylediğine bakıyor."

* Tamamına ermiş olan, kendi tamamına erdirilişini talep ediyor.

* "Nasıl oldu da konuşabildiler?" Bu, kadını güldürdü: "Doğal değil mi?" – "Ben de öyle düşünüyorum, yine de sanırım bir başka sebep vardı ve bu sebepten dolayı sözleri doğal kılan her ne ise aynı zamanda onları zorlaştırıyordu. Aksi takdirde bunu işitmek onu neden bir anda şaşkınlığa düşürsündü ki? Peki adam, kendisine henüz sadece onun sesi olan şeyi teslim ederken, kadının kendisinden, daha zayıf ama net ve soğuk bir ses; dikkat kesilmesine rağmen ancak zorlukla yanıt verebileceği bir güven talep ettiğinden neden emindi ki? " – "İlk zamanlar bazen bunun olması zorunlu." – "En azından bu defa oldu."

* "Bu kelimelerde sizi şaşırtan ne? Basit kelimeler bunlar." – "Sanırım konuşmayacağınız konusunda ikna olmuştum. Şimdiye kadar hiçbir şey söylemediniz, ve söylenecek bir şey de yok." – "O halde bu şeylerin geldikleri noktaya kadar geri çekileceklerini ve ifade edilmeyeceklerini düşünüyordunuz, öyle mi? Bu seste, meydana gelen şeylerden daha beklenmedik ve sizin de kolaylıkla faydalandığınız ne var?" – "Daha fazlası yok. Sadece biraz azı. –[Var olmuş] olandan birden bire daha azı var –bu sesin payı bu. İşte sürpriz bundan ibaret." – "Peki bu ses yüzünden mi? Onu ne ile suçluyorsunuz?" – "Onu suçlayacak hiçbir şey yok. Biraz güçsüz, hafifçe perdelenmiş bir ses: belki de beklediğimden daha net ya da daha soğuk bir ses." – "Ağzınız sıkı, daha açık olmanız gerekirdi. Bu seste garip bir şey mi var?" – "Bir sesin olabileceği kadar tanıdık. Belki de başka şeylerin gerçekliğine el koyarak beni şaşırtan, onun dingin gerçekliği?" – "Diğer şeylerden mi? Yaşanmış olanlardan mı?" – "Onların da bir gerçekliği var doğal olarak, fakat belki de şu ana kadar bana son derece basit görünen her şey birdenbire sanki seste ifadesini bulan bir başka basitliğe çarpıyor. Bir şey değişiyor."

Sürpriz, şeylerin geri çekilmesi ve aynı zamanda şaşırtıcı şeylerin de geri çekilmesi.

Sesin birdenbire, başka şeyler arasında bir şey olarak oraya yerleşmesi, sadece, en basit karşılaşmanın bile onsuz yapamayacak gibi göründüğü ifşa unsurunu eklediğinden, bu ani görünme adamı şaşırtıyor ve kadın, her söze kendini bütünüyle koyarak ve fazladan hiçbir şey söylememek için hiçbir ihtiyat bırakmadan neredeyse doğrudan konuşurken, kendini duyurmaya hazır ol-

duğu ya da, yeterliliğindeki zayıflığa rağmen, kah geri çekilen kah dışarısı olan, hep uzaklaşan ve hep yakın, odadaki tüm sessizliği doldururcasına, zaman içinde, ileri ve geri doğru tüm boşluğu doldurarak kendini mecburen çoktan ifade ettiği başka düzeylere ulaştı, araştırarak ve kesinleyerek, sanki kesinlik epey soğukça "sizinle konuşmak isterdim diyen bu sesin başlıca teminatıymış gibi". Adam, etrafında dönerek ve onunla birlikte dönerek merkezde bu sözü arıyor ve biliyor ki bulmak, sadece, bulunamaz olan merkezle ilişkili olarak aramayı sürdürmektir. Merkez bulmayı ve dönmeyi olanaklı kılıyor fakat kendisi bulunmuyor. Merkez olarak merkez her daim el değmemiş halde.

Ancak bu vazgeçişte karşılaşabileceği kadının mevcudiyetinin etrafında dönerek.

Kadının (vazgeçilmiş) mevcudiyetiyle karşı karşıyalık.

* "Ne düşünüyorsunuz?" – "Düşünülmemesi gereken bu düşünceyi."

En yakın olan, düşünülmemesi gereken düşünce.

Düşünülmemesi gereken bir düşünce var, altında durduğu olumsuzlamanın gerçekleşmesi için düşünmemenin yeteceği bir düşünce. Düşünülmesi imkânsız mı? Yasaklanmış bir düşünce mi? Alışıldık, diğerlerinin arasında, düşünülmemeyi bekleyen bir düşünce. Tıpkı düşünülmemesi gereken düşünce gibi onu düşünmemek bile: orada düşünülmemiş olarak duran şeyin yaptığı baskı altında yaşamak.

"Düşünemeyeceğim bir düşünce var." – "Peki bana söylemek ister misiniz? Ben de düşünmeye çalışayım diye mi?" – "Düşünemeyesiniz diye."

"Neden bu düşüncede birbirimize daha yakın olacakmışız ki?" – "Çünkü her türlü yakınlığı ayırıyor."

* Kadın ona bunu söylediğinde, adam pek dikkatini vermediğinden şaşırmış görünmediği için tekrar etmek istemişti, ama boşunaydı; sonrasında, ona bunu yeniden söyletmek için çok çaba harcamasına rağmen, kadın, bu cümle ya da bu iki cümle esnasında kullandığı ifadeyi asla yeniden bulamadı. Bu, diyordu kadın, bir bütünün parçası, bu bütünse kelimenin tam anlamıyla parçalara ayrılmıştı ve adamın mevcudiyetinde sadece talebin boşluğu yer tutuyordu.

Bu konuşmayı reddetmek yahut konuşmakta sıkıntı yaşamak anlamına gelmiyor, tam tersine, kadın fazlasıyla istekli görünüyor: hafif bir şekilde, hiçbir şey bilmeden; tutkuyla.

"Yeniden söylemek, kolay, fakat yeniden ilk defa söylemek?" – "Eğer yeniden söylemekle başlamasaydınız işiniz daha kolay olurdu."

Adam kadının ancak zamanın dönüşlerini ve sapmalarını kullanarak talep edebildiğini anlıyordu. Fakat bu bir talep –bunu da anlıyor adam– öyle bir talep ki sadece kendini sunabiliyor ve bunu öyle doğrudan yapıyor ki bu talebi devam ettirmek için zaman yok.

Talep saklanıyor ve bekleyişin kıvrımlarında talebin dolaysızlığını saklıyor. Aracılık değeri olmayan kıvrımlar. Sadece anında talep eden talep ve beklerken ona boyun eğen bekleyiş var. Söz, bir aracı haline gelmeksizin birinden diğerine gidiyor.

* "Bekleyelim, nasılsa sonunda konuşacaksınız." – "Bekleyiş sözü getirmiyor." – "Fakat söz bekleyişe yanıt veriyor."

Bekleyişin zapt ettiği sesin taşıdığı sözün taşıdığı kelimeler.

Her kelimede, kelimeleri değil de görünürken, gözden kaybolurken, bu kelimelerin görünmelerinin ve gözden kaybolmalarının hareketli mekânı olarak mekânı belirtiyorlar.

Her kelimede, ifade edilemeyene bir yanıt, ifade edilmeyenin reddi ve cazibesi.

"Artık beklemiyoruz, bir daha asla beklemeyeceğiz." – "Çünkü aslında hiçbir zaman tam olarak beklemedik." – "O halde işe yarayan hiçbir şey yoktu? Boşa giden onca gayret, boşa harcanan onca zaman." – "Sabırlı ve hareketsizdik." – "Peki hâlâ her şeyi size söylemek zorunda değil miyim?" – "Konuşmamız şimdi zorunlu değil. Huzurlu bir şekilde birbirimizi dinleyerek duralım."

* Bekleyişte artık ertelenebilecek hiçbir şey yoktur. Bekleyiş hâlihazırda her şeyi farklı ele almış farktır. Farksız olarak, farkı taşır.

Bekleyişin devamlı gidip gelişleri: varış noktası. Hareketli her şeyden daha hareketli olan bekleyişin hareketsizliği.

Bekleyiş her daim bekleyişte gizlidir. Bekleyen, bekleyişin gizli çizgisine dahil olur.

Gizlenen, ifşa olmak için değil fakat orada saklı kalmak için bekleyişe açılır.

Bekleyiş açmaz, kapatmaz. Ne buyur eden ne de dışarıda bırakan bir ilişkiye giriştir. Bekleyiş şeylerin kendilerini gizleme ve kendini gösterme hareketine yabancıdır.

Bekleyen için hiçbir şey gizlenmemiştir. Kendisini gösteren şeylerin yakınında değildir. Bekleyişte her şey gizli bir duruma doğru dönmüştür.

* Adam, şeylerin saklı yanıyla korunmuyordu artık.

* Bekleyiş: görme ve söyleme arasındaki bu aralıkta bekleyiş tarafından cezbedilen bekleyiş; öyle ki bu adam ona ancak hikâye sayesinde tahammül ediyor ve hikâye bu aralıkta kendi elini açık ederek oynanıyor, ama çok geçmeden –belki de ta başından beri– bu aralık, hikâyenin oyunun hakikati tarafından, her ikisini de sanki mevcudiyetin uzağındaymışlarcasına tutan bekleyişe doğru geri fırlatılıyor.

"İyice uzaklaştık." – "Birlikte." – "Fakat birbirimizden de." – "Ve kendimizden de." – "Uzaklaşma hiç ödün vermez." – "Uzaklaşma uzaklaşarak uzaklaşır." – "Ve böylelikle bizi yakınlaştırır." – "Fakat bizim uzağımızda."

Kadın, sonun kendisine adamın ölümünün armağanı olarak gelmesini gizemli bir biçimde beklese bile, onu adama sözünü edemeyeceği hikâyeden bekliyor ve, hikâyede, beklediği bu armağanı hissettirmesi de mümkün değil, zira onu halen, adamın,

kendisinden gelen kelimeler düzeyinde yinelemeyi kabul edeceği bu hikâye sayesinde elde etmeyi bekliyor ve o zaman kelimelerin anlamlarını adamın gelecek ölümünün kullanımında buluyor.

"Onları ayrı tutan, onları mevcudiyetten ayıran şey..." – "Kadının adamı cezbettiği ve ifade edilmiş olandan başka bir mevcudiyetin olamayacağı hikâyedir." – "Her daim salim bir mevcudiyet, sadece hikâye aracılığıyla mevcut olan." – "Fakat hikâyenin, tarihin/hikâyenin dingin oyunu olarak açılmasına müsaade eden şey..." – "Her ikisinin de, mevcudiyetten koparılmış vaziyette hâlihazırda beklediği bu aralıktır..." – "Ve görmek ile söylemek arasındaki bu aralıkta, bu boşlukta bekleyiş yoluyla gayrı meşru olarak birbirlerine doğru taşınmış haldeler." – "Unutuş yoluyla."

Bekleyiş, gündüz alınan yol, gece alınan yol, kadının beklediği olaydan kadının onu beklediği hikâyeye götüren yoldur, her ikisi de unutuş yoluyla birlikte kalmışken. Adam şeyler karşısında savunmasız halde, dolambaçlı yollar tutup içlerinde kalırken, ne gizli ne aleni olan şeyler gizli duruma dönmekteler ve aynı şey, adam istese de istemese de, kadınla olan ilişkisinde kadın için de geçerli ve kadının onunla olan ilişkisinde adam için de.

"Fakat sırrı saklamak için buradayız." – "Eğer sır bizi saklamıyorsa." – "Ve biz buradayız, işte tüm bu sır bu." – "Evet, ama biz burada mıyız?" – "İşte tüm sır bu." – "Gizlice orada olmamız" – "Gizlice ve aleni biçimde." – "Bu alenilikte gizlice." – "Bizim onlar üzerindeki üstünlüğümüz bu: sanki onların sırrıymışız gibi." – "Fakat onların sırrı yok ki." – "Bunu bilmiyorlar, bir sırları olduğunu sanıyorlar." – "Fakat biz neye güveneceğimizi biliyoruz." – "Ah, evet, biz biliyoruz."

Ve buna rağmen, bir an sonra duraklayarak ve bakarak : "Fakat bu mevcudiyet."

Onların gidemeyeceği mevcudiyete doğru gitmek. Yine de bu mevcudiyet tarafından, gelen her şeye geri getirilmiş ve böylece ona doğru dönmüş haldeler. Bu dolambaçta hep daha fazla sapmışlar.

"Neden bana sözünü ettiğin bu mevcudiyetten uyanmak istiyorsun?" – "Belki de bu uyanışta kendimi uykuya yatırmak için. Üstelik bunu isteyip istemediğimi de bilmiyorum ve belki siz de bilmiyorsunuz." – "Nasıl isteyebilirim ki? Olduğum yerde isteyebileceğim hiçbir şey yok. Bekliyorum, bekleyişin içerisindeki rolüm bu benim, bekleyişe doğru gitmek." – "Bekleyiş, bekleyiş, ne garip kelime."

"Nerede bekliyorlar? Burada mı buranın dışında mı?" – "Onları buranın dışında tutan burada." – "Konuştukları yerde mi, kendisinden söz ettikleri yerde mi?" – "Kendi hakikatinde tutulmuş bekleyişin, nerede beklersek bekleyelim, bekleyişin mekânına doğru yönlendirme gücü bu." – "Esrarlı bir şekilde mi, sır olmaksızın mı?" – "Herkesin gözün önünde gizlilik içinde."

"Peki ölüm hızlı bir şekilde mi geldi?" – "Çok hızlı. Fakat ölmek uzun sürüyor."

Ölmek yerine konuşmak.

Ölme anında ölümsüzler, çünkü ölümlülerden daha yakınlar ölüme: ölüme hazırlar.

"Gelecek olmadığı için ölemezler." – "Öyle olsun, fakat artık mevcut da değiller." – "Mevcut değiller, onların sadece yavaşça

ve ebediyen kayboldukları mevcudiyetleri var." – "Belki de kişisiz bir mevcudiyet." – "İçinde yok oldukları mevcudiyet, yok olmanın mevcudiyeti." – "Unutarak, unutulmuşlar." – "Unutuşun mevcudiyet üzerinde hiçbir etkisi yok." – "Mevcudiyet hatırlayışa ait değil.

* Sanki ölme fikrini kaybettiğini düşünmesine yol açan neydi? Evet, onu buna inandıran neydi? Onu aradığı duygusu mu? Onu arıyor! O halde, bulsa bile, sadece bir düşünce bulmuş olacak. Yine de özel türde bir düşünce.

Sanki bir anda yok sayabileceğinden fazla şeyi yok saymıştı. Adamın bu yok sayışın ağırlık merkezini bulması gerekiyor, ölüm ve yaşam gibi, kötü uyarlanmış kelimelerde değil de durduğu yerde: görmek ve söylemek arasında bekleyiş halinde.

Görmek, konuşmayı unutmak; konuşmak, sözün derinliklerinde tükenmez unutuşu tüketmek.

Görmek ve söylemek arasındaki, birbirlerine haksız bir şekilde taşındıkları bu boşluk.

Adam, kendisine, ondan kaçındığı vakit dışında, ne baş dönmesi ne şaşkınlık ne de güç ya da güçsüzlük veren fakat sadece sakinlik içinde bir bekleyiş sunan bu bilemeyiş yeteneğinin nereden geldiğini sorduğunda şu şekilde yanıtlamalı: gizemli biçimde kıvrımları açılmış basitlikten başlayarak, görülmese bile görülen mevcudiyet ile sözü doğuran mevcudiyet arasındaki oyunu hazırlıksız yakalamaktan kaynaklanıyor bu. Ayrılık olmayan bir ayrılık bu, yine de bir kopuş, fakat görünür ile görünmez ve dile getirilebilir ile dile getirilemez arasına bir fasıla soktuğu varsayıldığı için

kendisini ne gösteriyor ne de gerçekten ifşa ediyor. Genel yasaya göre, mükemmel bir dikişin, bitiştirmenin sırrını gizlediği yerde, sır burada kendisini, tıpkı bir yırtık gibi kendisinin saklı özelliğinde gösteriyor. İkisi de, kendi yollarına göre, bu boşluğun tanığı.[10] Adam buranın bilmeyişin ve dikkatin mekânı olduğuna inanıyor. Kadın söylemiyor ama burası mevcudiyetin kalbi, bu kalbi kadın belki de şiddetli bir armağanla yaralamak isterdi.

Adam sanki, bir anda, yok sayabileceğinden fazlasını yok saymıştı...

Adam, bu yok sayma içine, ölme fikrinin sokulduğunu hissediyor güçlü biçimde ve kadın, kelimelerdeki belli bir kayma sayesinde, adama, bilmediği şeylerle acıyla boğuşurken, sanki bir sondan yoksun olduğunu ve eğer ölmesi gerekseydi bunu ancak adamın ölümüyle yapabileceğini sezdirdiğinde, bu düşünce adama sanki söz ile mevcudiyet arasında oynanan yok sayma oyununa aitmiş gibi geliyor.

Adam konuşuyor, söz cehalete ihanet etmiyor.

* Adam bir defasında neşeli bir şekilde: " Ah, ne kadar gizemlisiniz", demişti. Kadın biraz sert bir şekilde yanıtlamıştı: "Neden gizemli olacakmışım ki, tam aksine tüm gizemlerden nispeten uzaklaşmışken?"

* Eğer şey, görünen şey ile söylenen şey olarak ayrılmışsa, söz bu ayrımı ortadan kaldırmaya çalışır, onu daha derinleştirmeye,

[10] "Yollar" anlamına gelen "*voies*" ile "ses" anlamına gelen "*voix*" kelimelerinin aynı şekilde telaffuz edilmelerinden yararlanarak Blanchot burada bir kelime oyunu yapıyor [ed.n.].

onu konuşturarak el değmemiş kalmasını sağlamaya, onda kaybolmaya çalışır. Fakat sözün üzerinde çalıştığı bu ayrım hâlâ sadece sözdeki bir ayrımdır. Tabii eğer bu ayrımdan dolayı, daha baştan ayrılmış bir sözde konuşan bir söz yok ise ortada. Aynı zamanda mevcudiyetin basitliğinden, görülenin ve söylenenin basitliği olan bir basitlikten dolayı da.

Mevcudiyet sadece ayrılmış değildir, hâlâ ayrılışın merkezinden gelendir.

Yavaş yavaş, adamın aklından çıkmayan, "Kadın nasıl olup da mevcudiyetinden kopabilmişti?" sorusu bu yanıtta eriyordu: "Burada gizemli hiçbir şey yok; sır, daha çok mesafenin ortadan kalktığı yer olacak. Bu nokta –görmek ve söylemek arasındaki sınırları çizilmiş boşlukta– görenin ve söyleyenin elinden kaçıp gider."

Giz –ne kaba bir kelime– görünen şey ile söylenen şeyin, mevcudiyetin basitliğinde karşılaştıkları nokta olacak. Giz, ancak hafif bir salınım ile, gizemli noktadan kopabilirse kavranabilir hale gelecektir.

"Saklamamı istediğiniz düşünce nedir?" – "Buradasınız ve saklıyorsunuz, gereken bu." – "Tıpkı bir hazine gibi mi?" – "Tıpkı eski zamanların ateşi gibi."

"Aslına bakılırsa hakkınızdaki pek çok şeyi bilmiyorum." – "Beni yok sayacak derecede." – "Ah, bilemeyiş bizim yolumuz, buna rağmen yılmadan azaltmak için mücadele ediyoruz." – "Evet, mücadele ediyoruz." Adam düşünüyor: "Sizi yok saymıyorum, bu şekilde düşünmek bir hata olurdu. Sizi özellikle yok sayıyor değilim." – "Yok sayışın ilişkilerimize zarar vermediğini mi söylemeye çalışıyorsunuz?" – "Bunu bile söylemiyorum. Bu

yok sayış bizi birbirimize taşıyor, sanki aşırı bir yok sayış yoluyla sizi görmem ve sizinle konuşmam gerekiyormuş gibi." – "Bilmediğiniz bir şey mi?" – "Bir şey mi?" – "Kendisini söyletmeyen?" – "Ne de gösteren, fakat ikisinin kesişiminde. Her şeyin civarında meydana geliyor bu, meydana gelmesi söz konusu olmaksızın" – "Fakat yine de orada, öyle değil mi?" – "Nasıl söylemeli?"

* Adam kadını görmezden gelerek görüyor, eğer görüyorsa.

Bekleyiş tarafından taşınan bakış. Görünen ve görünmeyen her şeyden yüz çevirene doğru eğik bir bakış.

Bekleyiş bakışa cahilliği kat edecek zamanı veriyor.

* "Sizi asla sorgulamadım." – "Yine de beni kavradınız, sorularla hareketsizleştirdiniz ve sanki bir sondan mahrum bıraktınız." – "Hayır, sizi sorgulamadım." – "Beni söylenecek şeylerin ortasına doğru çektiniz."

* Kadının gizemli olmayı kesmesi, belki de bir muamma, hâlâ bir sır ama geçici, eski kaynaklarını terk etmeden konuşmakta ısrar ettiklerinde, sanki konuşmak her daim görmekmiş gibi. Ama adam, geleceğin ya da geçmişin şimdisinde, kadının kendisini her gizemden rastlantı eseri ve hafifçe kurtarmasını sağlayan olayın onları birbirlerine yaklaştırma tarzını ancak ikisini de ilgilendiren bir sır olmak kaydıyla hoş karşılayabilir, ki bu olay bir unutuş, yok sayma ve bekleyiş abidesi gibi, adeta kadının kendi (unutulmuş, bilinmeyen, beklenen) mevcudiyeti gibi, bu söz alanının merkezinde dikiliyor.

Kadın her gizemden kurtulmaya çalışırken, adam kadından silinen bu gizem yoluyla onu gördüğüne inanıyor, fakat gördüğü, kendini ondan ayırmaya yarayacak jesti yapmak istediğinde bu gizemin içerisine gömülen kendisi.

* "Konuşmayı unuttuğumuzda sizi daha iyi göreceğim." – "Fakat eğer unutmasaydım konuşmazdım." – "Doğru, sanki unutuş yoluyla konuşuyorsunuz, konuşan, konuşmayı unutan." – "Söz unutuşa verilmiş."

"Hatırlamanızın ya da unutmanızın bir önemi yok, fakat hatırlarken hatırladığınız mekânda unutuşa sadık kalmanız ve unuturken size hatırlatan gelişe sadık kalmanız önemli."

* Unuttukları olay: unutuş olayı. Ve böylelikle, unutulduğu ölçüde mevcut. Unutuşu vererek ve kendini unutulmuş olarak ama unutulmadan vererek. Unutuşun mevcudiyeti ve unutuşta mevcudiyet. Unutulan olayda bitimsiz unutma gücü. Unutma olanağı olmadan unutuş. Unutuş olmadan unutulan-unutma.

Unutulmuş mevcudiyet her daim engin ve derindir. Mevcudiyetteki unutuşun derinliği.

"Siz de beni unuttunuz." – "Belki de, ama sizi unutarak beni çok aşan ve beni, benim çok ötemde, unuttuğum şeye bağlayan sizi unutabilme gücüne ulaşabildim. Bu bir tek kişi için biraz fazla." – "Yalnız değilsiniz." – "Evet, eğer unutuyorsam, sadece ben değilim unutan."

Sanki söylenmeden önce unutulmuş sözler, her daim unutuşa, unutulmaz olanlara doğru yol alan sözler.

"Eğer siz söylediğimi unuttuysanız, bu iyi. Bu unutuş için söylenmişti."

* Odada: ona işaret yaptığı zamana geri döndüğünde, geri dönerek ona işaret yaptığını hissediyor. Ve eğer, hakkında söylenecek hiçbir şeyin olmadığı ve uzun zamandır harikulade biçimde unutmuş olduğu bir özgürlük anında kadın gelirse ve eğer adam onu kavrarsa, bunu bu anın kendisine sunduğu ve mevcudiyetinin yanıt verdiği unutuşun gücüne (ve sözün gerekliliğine) borçlu.

"Hatırlamıyorum." – "Fakat geliyorsunuz." – "Uzaklaşarak." – "Bu uzaklaşınada yakınlaşarak." – "Hareketsiz kalarak." – "Hareketin kuvvetli çekimiyle sükûnet halindesiniz." – "Dinlenmenin olmadığı dinlenme."

* Uyusalar dahi aralarında hiçbir zaman uyku yoktu. Adam uzun zaman önce kabul etmişti bunu.

* Kadın eğik bir şekilde eline yaslanarak yavaşça ayağa kalktı. Duvarın yakınındaydı ve sanki uzanmış bedenlerinin üzerinde dikilip, ikisine birden bakarak soğuk berraklığı ile adamı şaşırtan bir sesle söylerken: "Sizinle konuşmak isterim. Ne zaman mümkün?" – "Geceyi burada geçirebilir misiniz?" – "Evet." – "Şu andan itibaren kalabilir misiniz?" – "Evet."

Adam bu "evet"i dinleyip kadının bunu gerçekten telaffuz edip etmediğini düşünürken, kadın sanki çoktan özgürleşmiş gibi ve aralarına mesafe koymamaya özen göstererek geriye yaslanıyor.

Adam onu çekiyor, ondaki henüz tamamlanmamış çekimin hareketiyle çekilerek. Ama kadın adamın dokunduğu kadında ayaklanırken ve adam onun hareketsiz bir figür gibi, kaydığını, düştüğünü bilse de, ona yol açmayı ve önden giderek ve onları kaynaştıran bir hareketle kadına sıkıca sarılmış halde ona yol göstermeyi kesmiyor.

Kadın konuşuyor, konuşandan çok konuşulan, sanki kendi sözü onu canlı kat ediyor ve her daim kesintiye uğrayan, yaşamsız bir başka sözün mekânına dönüştürüyor acıyla.

Ve elbette, sabahın ilk ışıklarıyla –hiç şüphesiz birlikte uyanmışlardı– kadının kendisine coşkuyla "Hiç durmadan mı konuşacaktım?" diye sorduğunu duyduğunda, adam, sadece bu cümle ile, onun tüm gece boyunca kendisine söylediklerine sahip olmaya davet edildiğinden şüphe duymuyor.

* Duyduğu bu eşit sözü kadının tüm söylediklerinin sınırında ayırt ediyor, fakat ayırt etmek onu hâlihazırda farklı kılmak, farksızlığında onu zorlamak anlamına geliyor.

Adamın duyduğu bu eşit söz: ne yakından ne de uzaktan, bir yer açmayarak ve şeylerin kendilerine bir yer açmalarına müsaade etmeyerek, eşit olmayan bir şekilde eşit, kendi farksızlığında her daim farklı, her gelişi engelleyen, her mevcudiyeti engelleyen, buna rağmen hep söylenmiş, fakat yine de kadının söylediklerinin basitliğinde gizli. Adam bunu kadına nasıl aktaracak?

Bekleyişin sınırında, dikkatle, kadından ona yanıt vererek doğruluğunu savunmasını istediği bu eşit sözü dinliyor.

* "Bu oluyor mu?" – "Hayır, olmuyor."

* Acı, tıpkı bitkin, unutulmuş, her günü ve geceyi işgal eden bir söz gibi.

Kadının söylediği, adamın farkına vardığı gibi, bekleyişin sınırında hiç durmadan ifade ettiği bu eşit söze yöneliyor. Böylece konuşurken, yasaklı. Fakat adam, kendisine has sabırla, ona yanıt vererek kadından mırıltının ölçüsüz eşitliğini öğrenebilse ve ona hâkim olabilseydi, ikisinin sözlerinin arasında, dur durak bilmeyen olumlamayı, onu teskin edecek ölçüde, konuşkan ve sessiz kılabilecek bir tür eşitlik ölçüsü tesis edebileceğini düşünüyor.

Kadında bir şey tatlılıkla, denk biçimde, sınırsızca, dur durak bilmeden kendisini olumluyor: bu yumuşak ve çekici, bu hiç durmadan çekiyor. Kadın konuştuğunda kelimeler kendilerini yavaşça bu olumlamaya doğru kaymaya bırakıyorlar ve kadın da çekerek, çekilerek, susarak ve susmayarak ona doğru kayıyormuş gibi görünüyor. Sanki, kendisini yakalanmaya bırakırken, gizli bir şekilde çekilirmiş gibi.

* "Bu oluyor mu?" – "Hayır, olmuyor."

* Birbirlerine söylediklerini uzaktan dinliyor adam, onları duymak için, bizzat ikisinin sözlerinin ona bahşettiği uzaklıktan. Bu sözlerde ne bir uzlaşma ne de uzlaşmazlık fakat eşit bir ölçünün dingin aranışı mevcut. Her daim farklı fakat yine de eşitler, bu eşitliğin yakınında konuşarak, onları eşit kılmak zorunda olan şeyi göz önünde tutup konuşarak.

Sözleri henüz eşitlenmiyor, birbirlerine dengeli biçimde neyi naklettiklerini söyleseler de.

Onların sözleri sanki, eşit sözlerle, kendi aralarında sessiz eşitliğin, sonunda gün ışığına çıkan eşitliğin kurulmasına müsaade ettikleri düzeyi arıyorlar.

Kumdan söz, rüzgardan fısıltı.

* "Bu oluyor mu?" – "Hayır, olmuyor." – "Yine de başımıza gelen bir şey var."

* Neşe, her ikisini de, gönül okşayıcı bir sözde, yolundan sapan şeye doğru taşıyan bu arı gidiş devinimi.

* Oldukları yerde, hâlâ kimi ilişkilerle birbirlerine bağlanmaya çalışıyorlardı. Hiç kelime olmasa da, hiç hareket olmasa da, her daim konuşarak, her daim hareket ederek ve arzu olmaksızın, farkına varılmadan birbirlerini arzulayarak.

"Peki ya hikâyeden ne haber?" – "Şu an hikâyeden pek bir şey kalmamış olmalı geriye."

* Kadının orada hareketsiz durduğunu hatırlıyor, ve hareketsizliği bozmaksızın ona elbiselerinden bir kaçını çıkarmak için yardım ederken, onunla konuşmayı bırakmasını beklemiyor ve kendisi ona, 'şimdi neyi hatırlıyorsunuz?' diye sorarken, kadını kendisine doğru çekiyor, kavrıyor, gözlerini yüzünde gezdiriyor, kadın ise bu esnada, gözleri huzurlu bir şekilde açık olarak kendini sokuluvermeye bırakıyor, mevcudiyetten sapmış hareketsiz

mevcudiyet. Sadece eli, kadının ona uysal bir şekilde bıraktığı bir el, sıcak ve kıpır kıpır bir şekilde, sanki küçük zarif bir varlık yiyecek bir şeyler bulmak için çırpınırmış gibi hâlâ kendini tutuyor.

Oda adamın önünde, dar ve uzun, belki de normalden çok daha uzun, öyle ki sabit nirengi noktalarıyla, yetersizce belirginleştirilmiş de olsa, sıkı sıkıya sınırları çizilmiş bir mekânda, dışarı doğru uzağa genişliyor; eğik biçimde duvarı açan iki pencere, adamın üstünde yazı yazdığını düşündüğü bir masanın siyah uzamı, kadının, elleri boşta, sırtı dik oturmaya devam ettiği koltuk ya da, orada, kapının karşısında ayakta duruyor kadın. Adamın yakınında, divanın üzerinde, genç kadının hafifçe yana dönmüş vücudu, o sırada adam neredeyse bütün bir gece kadının onunla konuştuğunu hatırlıyor.

* "Evet, benimle bayağı konuştunuz, sonsuz bir cömertlik sergilediniz." – "Doğru mu bu?" – "Evet, doğru, ne kadar isterseniz söyleyebilirim bunu." – "Bu olamaz. İyice düşünün. Bu her şeyden daha kötü olur. Öyle davranın ki sizinle konuşamayayım" – "Emin olun, benim sizi duyduğumdan daha çok konuştunuz." – "Demek konuştum, hem de boşuna. En kötüsü de bu."

* Adamın duyduğu bu eşit söz: eğer söz günde ışık, bekleyişte dikkat olsaydı, ölümde adalet olacak eşitlik.

"Tüm konuştuklarım arasında sadece onunla konuştum, ve eğer diğerleriyle konuştuysam sadece onun yüzünden ya da onunla ilişkili olarak ya da onu unutuşum dâhilinde konuştum." – "Eğer öyleyse, o halde şu an benimle konuşuyorsun."

Bu eşit söz, boşluk olmadan boşluk bırakan, her doğrulamanın berisinde doğrulayan, yadsınması imkânsız, susturulmak için fazlasıyla güçsüz, kapatılmak için fazlasıyla uysal, bir şey söylemeyen, sadece konuşan, sesten yoksun, her sesten daha alçak bir ses: ölüler arasında canlı, canlılar arasında ölü, ölmeye çağıran, ölmek için yeniden doğmaya çağıran, çağrı olmaksızın çağıran.

Bu eşit söz, kadın tarafından yönlendirilmeye kendisini bırakarak kadını bu eşitlik ölçüsüne yönlendirmeye çalışıyor, gündeki ışık, bekleyişteki dikkat, ölümdeki adalet ölçüsüne.

Bekleyişin böylesi bir ölçüde payı olduğunu biliyor adam: bekleyişin eşitliğine dahil olan bekleyiş içinde, bekleyiş bekleyişi kendiyle eşitliğinde her daim aşsa dahi.

* "Sözleriniz benimkiyle aynı düzeye geldiğinde, sözler böylelikle birbirleriyle eşit olduğunda, artık konuşmayacaklar." – "Hiç şüphesiz, fakat aralarında sessiz eşitlik alıkonulacak."

* Kendi için alçak sesle, onun için daha alçak sesle. Takip ettiği devamı olmayan söz, hiçbir yerde başıboş dolaşmayan, her yerde konaklayan. Oluşuna bırakmanın zorunluluğu.

Takip ettikleri uçucu sözler.

Uçucu ve kaçışıyla kaçtığı şeye doğru taşınan, oysa, onun hakkında hiçbir şey bilmeden, onu destekleyerek, adam kadının birkaç adım yanında duruyor, hâlihazırda sanki bir hainmiş gibi, fakat sadık bir şekilde, yüzünü dönmüş.

* "Beni çekiyordu, beni hiç durmadan çekiyordu." – "Sizi nereye çekiyordu?" – "İşte unuttuğum bu düşünceye." – "Peki ya onu daha iyi hatırlayabiliyor musunuz?" – "Hatırlayamıyorum. Nasıl da unuttum onu. Nasıl da çekiyor beni, unuttuğum kişi."

* Kadın konuştuğunda ve sözcükleri yumuşakça sürüklendiğinde, yüzü de sokuluvererek, dengeli sözün akışına gömülerek, kimi takip ettiğini, kimin önünden gittiğini bilmediği bu aynı çekim hareketine çekiyor adamı da.

* Eşsiz bir kelime olarak gece, sonsuzca tekrar edilen son kelimesi.

* Adamın işittiği bu eşit söz, bir olmaksızın biricik, bir yığınınmış gibi tek bir kişinin fısıltısı, unutuşu taşıyarak, unutuşu gizleyerek.

* Tüm kelimeleri, tersine çevirerek kendisine saptırarak çeken olumlama.

"Bu oluyor mu?" – "Hayır, olmuyor." – "Yine de başımıza gelen bir şeyler var." – "Her gelişi durduran ve bırakan bekleyişte." – "Bir şeyler geliyor, bekleyişin dışına gelerek." – "Bekleyiş her geleni geleceğinde bırakan sakin geride bırakıştır."

* Kadının, adam tarafından seçilen kelimelerin doğruluğuyla, onun ölümünün armağanını temsil edecek ölçüde adamın sorumlu olduğu bir sona ulaşmak isteyeceği hikâyenin kendisinin

olayı için beklemesini, adam bekleyişle öğrendi, kadını unutuşla, bekleyişle bu sondan saptırmayı deneyerek.

* Adam sordu: "Acı çekiyor musunuz?" – "Hayır, acı çekmiyorum, arkamda sadece acısını çekmediğim bu acı var."

Adam bu defa daha alçak sesle sordu: "Fakat acı çekiyor musunuz?" – "Bana bu şekilde sorduğunuzda, daha sonra, çok daha sonra acı çekebileceğimi hissediyorum."

* Hareketsiz gidiyorlardı, mevcudiyetin gelmesine müsaade ederek. – Fakat yine de gelmiyor. – Hatta hiç gelmedi. – Yine de tüm gelecek bu mevcudiyetten geliyor. – Tüm şimdi bu mevcudiyette kayboluyor.

"Yol nereden geçiyor?" – "Bu son yolculukta kat edilen, emanet edilmiş bedeninizden."

Mevcudiyetin utancı. Mekânla ve mevcudiyetle yüz yüze gelmişler.

Söylediğinde soğurulmuş, söylediğine sokulmuş, düşmüş halde, kadının kendisini ondaki sözün dağılıp saçılması tarafından götürülmeye bıraktığı yavaş bir hareket bu ve kadın adama sımsıkı sarılmış, adımlarının izlerini takip ederken, adam onu taşıyor, kavrıyor, açgözlülükle kat ediyor, onu sessiz kılmak için konuşmayı kesmesini beklemeden.

"Korkuyorum, korkuyu hatırlıyorum." – "Korkacak bir şey yok, korkunuza güvenin." Ve ilerlemeye devam ettiler.

Kadının takip ettiği adam ne kadar da hareketsiz.

Az konuştuğunuz için, en son işareti de siz yapıyorsunuz.

"Senin önünde olduğumda ve sana bakmak, seninle konuşmak istediğimde..." – "Adam kadını tutuyor ve kendine çekiyor, mevcudiyetinin dışına çekerek." – "Hareketsizce yaklaştığımda, adımım adımına bağlı, huzurlu, aceleci..." – "Kadın adama yaslanıyor, kendini tutup kendini bırakıyor." – "Sen, bana sana doğru bir yol açarak ilerlediğinde..." – "Adamın dokunduğu kişide ayaklanarak, sokuluyor kadın." – "Odada gidip geldiğimizde ve bir an için baktığımızda..." – "Olmuş olanın olmasını bekleyerek, kadın kendinden dışarı çekilmiş halde, kendini kendinde tutuyor." – "Birbirimizden ve de kendimizden uzaklaştığımızda ve böylece birbirimize yaklaştığımızda, fakat birbirimizden uzak..." – "Bu bekleyişin git-gelidir: durağı." – "Hatırladığımızda ve unuttuğumuzda, birlikte: ayrı..." – "Bu, bekleyişin hareketsizliğidir, her hareketten daha hareketli." – "Fakat sen "Gel" dediğinde ve ben bu çekim alanına girdiğimde..." – "Kadın, dışarıya maruz, gözleri huzurla açık bir biçimde düşüyor." – "Dönüp bana işaret ettiğinde..." – "Kadın görünür ve görünmez her şeyden vazgeçiyor." – "Yaslanarak ve kendini göstererek." – "Bu huzurlu vazgeçişle yüz yüze." – "Kadının bulunduğu burada ve adamın bulunduğu burada değil, ikisinin arasında." – "Aralarında, tıpkı büyük göz alıcı görünüşüyle bu yer gibi, gizli kalmış hallerinde şeylerin tutulması."

Unutuş, bekleyiş. Bir araya getiren, dağıtan bekleyiş; dağıtan, bir araya getiren unutuş. "Beni unutacak mısınız?" – "Evet, sizi unutacağım." – "Beni unuttuğunuzdan nasıl bu kadar emin olacaksınız?" – "Başka bir kadını hatırladığımda emin olacağım." – "Fakat hatırlayacağınız yine ben olacağım; daha fazlasına ihtiyacım var." – "Kendimi artık hatırlamadığımda daha fazlasına sahip olacaksınız." – "Birlikte unutulmak. O halde bizi kim unutacak? Unutuşta kim bizden emin olacak? – "Başkaları, başka herkes!" – " Fakat onları hesaba katamayız. Başkaları tarafından unutulmak hiç umurumda değil. Ben sizin tarafınızdan, sadece sizin tarafınızdan unutulmak istiyorum."

Tüm konuştuklarım arasında sadece onunla konuştum, ve eğer diğerleriyle konuştuysam sadece onun yüzünden ya da onunla ilişkili olarak ya da onu unutuşum dâhilinde konuştum.

* "Daha uzun bir yol var." – "Fakat bizi uzağa götürmek için değil." – "Bizi en yakına taşıyacak bir yol." – "Yakın olan her şeyin her uzaklıktan daha uzak olduğu vakit."

MAURICE BLANCHOT